

TAUTINIŲ bendrijų 2013 naujienos Nr. 1 (44)

Vytauto Petrisko nuotr.

Klaipėdos ukrainiečių dainų ansamblio „Prosvit“ dalyviai visuomenei pristato savo tautos kultūrą ir tradicijas.

Sausio 27 d. Vilniuje ant Vilniaus gatvėje esančio namo, pažymėto 14-uoju numeriu, išskilmingai atidengta nauja atminimo lenta baltarusių literatūros klasikui Jankai Kupalai.

p. 7

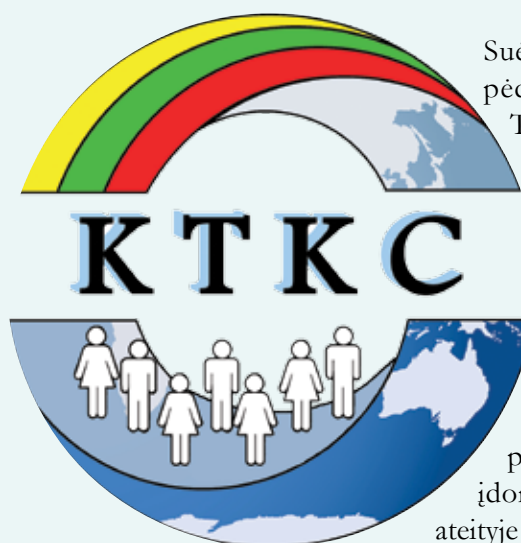
Gruodžio 15 d. Tautinių bendrijų namų Didžiojoje salėje vyko išskilmingas vakaras, skirtas pirmosios armėnų spausdintos knygos 500 metų jubiliejui paminėti. Į vakarą atvyko Lietuvos armėnų bendruomenės nariai, kitų tautinių bendrijų atstovai, visuomenės veikėjai, mokslininkai.

p. 8

Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos iniciatyva išleista kompaktinė plokštelė apie Lietuvoje gyvenančių tautinių mažumų kilnojamojo ir nekilnojamojo kultūros paveldo objektus.

p. 6

Suėjo metai, kai Klaipėdoje pradėjo veikti Tautinių kultūrų centras, įsikūręs gražioje uostamiesčio vietoje – Skulptūrų parke. Per šį laiką Centras inicijavo ir organizavo daugybę kultūros bei švietimo renginių, pristatė visuomenei įdomių projektų, kurie ateityje bus plėtojami ir tęsiami.

p. 10

Paskelbti 2011 metų visuotinio gyventojų surašymo rezultatai. Jie apibūdina mūsų visuomenę pagal daugelį rodiklių: lytį, amžių, santuokinę padėtį, išsilavinimą, priklausymą religinei konfesijai ir kt. O kokia Lietuvos gyventojų tautinė sudėtis?

p. 12

T u r i n y s

SEIME

Šešioliktosios Vyriausybės 2012-2016 metų programa.....	2
Seimo Žmogaus teisių komitete dirbs septyni nariai	2
2013 m. paskelbti Vilniaus geto atminimo metai.....	2
Ar minėsime Lietuvos tautinių bendrijų dieną?	2

AKTUALIJOS

Įvyko pirmasis naujai išrinktos Tautinių bendrijų tarybos posėdis	3
I. Valantinaitė apdovanota premija už tautinę toleranciją.....	4
Papildyta Tautinių bendrijų taryba.....	4
J. Rumša. Diskutavo apie tautinės mažumas	5
Vienoje vietoje – tautinių mažumų kultūros paveldo objektai.....	6
S. Lozoraičio premija – poetei ir vertėjai M. Kontrimaitei	6
Vilniuje atidengta nauja atminimo lenta baltarusių literatūros klasikui J. Kupalui	7
J. Rumša. Vilniuje paminėtas pirmosios armėnų spausdintos knygos 500 metų jubiliejus	8
Duonos šventė Tautinių bendrijų namuose	9
Litvakai Baltarusijoje.....	9
J. Butkevičienė. Vieneri Klaipėdos tautinių kultūrų centro metai.....	10
„Jie išsigelbėjo, nes labai mylėjo gyvenimą“	11
J. Rumša. Tautinės mažumos – statistikos veidrodyje.....	12
D. Babilas. Vengrijos romų jaunimas laužo stereotipus universitetuose.....	14
Savo diktantą rašė ir „Dačijos“ nariai.....	15

TRADICIJOS IR PAPROČIAI

J. Rumša. Novrūzas – džiaugsminga, šviesi šventė	16
--	----

NAUJIENOS, ĮVYKIAI, FAKTAI

Nauja knyga apie totorius istorijoje ir kultūroje	17
---	----

NAUJOS KNYGOS

H. Kobeckaitė. Monografijoje – karaimų gyvenimo atspindžiai.....	18
--	----

PRO MEMORIAM

Netekome bičiulio ir lyderio.....	19
-----------------------------------	----

TAUTINĖS MAŽUMOS UŽSIENYJE

Latvijos rusai pase galės įrašyti savo tėvavardį.....	20
Virtuvė vienija tautas	20
Vengrų kalbai Ukrainos Užkarpatėje suteiktas regioninės kalbos statusas.....	20

S U M M A R Y.....	20
--------------------	----

Šešioliktosios Vyriausybės 2012-2016 metų programa

Lietuvos Respublikos Seimas 2012 m. gruodžio 13 d. nutarimu priarė Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko Algirdo Butkevičiaus pateiktai Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai. Žemiau spausdiname ištrauką iš šios programos.

TAUTINĖS BENDRIJOS

245. Spręsimė tautinių bendrijų kultūros plėtos problemas, parengdami ilgalaikę strategiją; tautinėms mažumoms sudarysime geras sąlygas jų kultūriniais poreikiams tenkinti.

246. Parengsime Lietuvos Respublikos tautinių mažumų įstatymo projektą. Tautinių mažumų atstova-

vimo funkcijas pavesime specialiai sukurtam departamentui. Išspręsimė vardų ir pavardžių rašymo asmens dokumentuose bei gatvių ir vietovių pavadinimų rašymo klausimus, atsižvelgdami į Europos Tarybos tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją.

247. Remsime kultūros centrus,

aptarnaujančius tautines bendrijas.

248. Mokyklų tinklo tautinių mažumų (lenkų ir rusų) kalbomis pertvarką vykdysime atsižvelgdami į bendruomenių interesus, laikydamiesi mokyklų efektyvumo principo.

249. Sieksime, kad valstybinis lietuvių kalbos egzaminas nelietuviškų mokyklų abiturientams būtų nukeltas į vėlesnį laiką.

250. Stiprinsime paramą tautinių mažumų kultūros paveldo išsaugojimui ir jo panaudojimui turizmo, tradicinių amatų ir tradicinių verslų plėtrai.

Seimo Žmogaus teisių komitete dirbs septyni nariai

Naujos sudėties LR Seimas suformavo savo valdymo struktūras. Žmogaus teisių komiteto nariais patvirtinti šie Seimo nariai: Mantas

Adomėnas, Dalia Kuodytė, Ričardas Sargūnas, Rimantė Šalaševičiūtė, Leonard Talmont, Ona Valiukevičiūtė, Egidijus Vareikis.

Komiteto pirmininku išrinktas L. Talmont, pirmininko pavaduotoju – M. Adomėnas.

Iš viso yra penkiolika Seimo komitetų.

2013 m. paskelbti Vilniaus geto atminimo metais

Sausio 17 d. Seimas priėmė nutarimą „Dėl 2013 metų paskelbimo Vilniaus geto atminimo metais“. Šiuo nutarimu Seimas, atsižvelgdamas į tai, kad 2013 m. rugsėjo mėnesį sukanka 70 metų, kai okupacinė nacių

kariuomenė likvidavo Vilniaus getą, siekdamas paminėti šią Lietuvai ir jos žmonėms skaudžią istorinę datą, nutarė paskelbti 2013 metus Vilniaus geto atminimo metais.

Nutarimu pasiūlyta Vyriausybei iki

2013 m. vasario 5 d. kartu su kitomis valstybės institucijomis parengti Vilniaus geto atminimo metų programą ir koordinuoti jos įgyvendinimą bei numatyti lėšų šiai programai įgyvendinti.

Ar minėsime Lietuvos tautinių bendrijų dieną?

Parlamente įregistruotos įstatymo pataisos, kuriomis numatoma į atmintinų dienų sąrašą įtraukti Lietuvos tautinių bendrijų dieną. Šią idėją pateikė Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininkas, Lietuvos lenkų rinkimų akcijos frakcijos narys Leonard Talmont.

„Lietuva kaip ir kitos Europos šalys yra daugiakultūrė valstybė. Joje nuo seno gyvena įvairių tautybių, skirtingų kultūrų, religijų, papročių žmonės. Lietuvos tautinių bendrijų atstovai įvairiais istorijos laikotarpiais aktyviai dalyvavo Lietuvos valstybingumo kūrimo ir įtvirtinimo pro-

cesuose, todėl būtų tikslinga minėti Lietuvos tautinių bendrijų dieną“, – dėstoma aiškinamajame rašte.

L. Talmonto manymu, Tautinių bendrijų dieną kaip atmintiną, geriausiai įprasmintų sausio 25 d., kai 1323 m. kunigaikštis Gediminas išsiuntė žinią Liubeko, Zundo, Breme-

no, Magdeburgo, Kelno ir kitų miestų piliečiams, kviesdamas įvairių profesijų ir amatų atstovus atvykti į Lietuvą, apsigyventi joje, kur jiems žadėjo sudaryti kuo palankiausias gyvenimo ir darbo sąlygas. Šis laiškas, pasak Seimo nario, simbolizuoja tolerancijos, draugiško įvairių tautų sugyvenimo dvasią Lietuvoje per daugelį amžių.

Priėmus įstatymą, būtų siekiama ugdyti pagarbą kultūrų įvairovei, skirtingoms religijoms ir etninėms grupėms.

Įvyko pirmasis naujai išrinktos Tautinių bendrijų tarybos posėdis

Sausio 10 d. Kultūros ministerijoje įvyko pirmasis naujai išrinktos Tautinių bendrijų tarybos posėdis.

Posėdį pradėjęs kultūros ministras Šarūnas Birutis pasveikino jos narius, palinkėjo sėkmingos veiklos tautinių mažumų ir visos Lietuvos labui. Ministras pabrėžė Tautinių bendrijų tarybos svarbą, siekiant užtikrinti kultūrų įvairovę bei tinkamą jų atstovavimą mūsų valstybėje. „Lietuva visuomet buvo tolerantiška įvairių tautų

atstovams ir Kultūros ministerija bus atvira dialogui, sprendžiant tautinių mažumų problemas“, - pažymėjo Š. Birutis.

Kultūros viceministras Edvardas Trusevičius kalbėjo apie veiklos prioritetus bei darbus tautinių mažumų politikos koordinavimo srityje ir pakvietė bendradarbiauti, atvirai diskutuoti ir kartu ieškoti tinkamų sprendimų.

Pirmajame posėdyje Tautinių bendrijų taryba išrinko pirmininkę ir

du pavaduotojus. Pirmininke išrinkta Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ pirmininkė Lučija Bartkienė, pavaduotojais – Vilniaus latvių draugijos pirmininkė Gunta Rone ir Lietuvos gudų visuomeninių organizacijų susivienijimo pirmininkas **Roman Voinickij.**

Tautinių bendrijų taryba renkama iš tautinių bendrijų atstovų trejiems metams. Dabartinė išrinkta 2012-2015 metų laikotarpiui.

„Tautinių bendrijų naujienos“ paprašė Tautinių bendrijų tarybos pirmininkės L. Bartkienės atsakyti į keletą klausimų.

- Kokie artimiausi darbai laukia Tautinių bendrijų tarybos?

- Tarp artimiausių darbų paminėčiau Tautinių mažumų įstatymo projekto aptarimą su LR Seimo nariais ir kitų kompetentingų organizacijų atstovais. Artimiausiu metu turėtume apsprастyti Tautinių bendrijų dienos kaip atmintinos dienos įtvirtinimą Atmintinų dienų įstatyme. 1323 m. sausio 25 d. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovas Gediminas išsiuntė iš savo naujosios sostinės Vilniaus lotynišką laišką į Vakarų Europos miestus, kviesdamas pirklus, amatininkus, dvasininkus atvykti į Lietuvą, žadėdamas jiems įvairių privilegijų. Būtent ši diena buvo parinkta Lietuvos tautinėms bendrijoms atminti.

- Kokias problemas matote tautinių mažumų politikos srityje?

- Didžiausia problema yra tai, kad iki šiol nėra Tautinių mažumų įstatymo. Vis dar neturime mus saugančio ir ginti mūsų teises galinčio teisės akto, nors apie jo poreikį ne kartą kalbėjome su valdžios atstovais. ESBO vyriausiojo komisaro tautinių mažumų klausimais Knuto Vollebea-

ko žodžiais tariant, reikia panaikinti Lietuvoje „teisinį vakuumą“ sprendžiant tautinių mažumų problemas.

Valstybė turi rūpintis savo piliečiais, rodyti jiems dėmesį, juk mes esame jos piliečiai, ir visai nesvarbu, kokios tautybės. Manau, kad šandieninę situaciją taikliai apibūdino profesorius Leonidas Donskis: „...krašto tautinių mažumų politikai stinga kūrybiškumo, pagarbos jausmo ir delikatumo“.

- Antrajame šių metų pusmetyje Lietuva pirmininkaus ES Tarybai. Kaip tautinės bendrijos atsilieps į šį mūsų šaliai labai svarbų įvykį?

- Žinome, kad Lietuva pradės pirmininkauti ES Tarybai šių metų liepos 1 dieną ir pirmininkaus iki metų pabaigos.

Lietuvoje vyks apie 180 pirmininkavimo renginių, tarp jų - 16 ministrų lygio susitikimų. Didžiausias renginys numatomas lapkričio 28-29 dienomis, kai Vilniuje turėtų susitikti ES narių ir Rytų partnerystės šalių vadovai.

Manau, kad kartu su Kultūros ministerija galėtume organizuoti konferenciją, skirtą Lietuvos tautinių mažumų veiklos retrospektyvai.

- Jus išrinkus Tarybos pirmininke sakėte, kad sieksite jos na-

Lučija Bartkienė.

rius sutelkti, nukreipti pozityviems darbams. Kaip tai darysite?

- Tautinių bendrijų tarybos pirmininko pareigos – labai atsakingos visuomeninės pareigos, reikalaujančios tolerancijos ir supratimo, pakantumo įvardijant ir sprendžiant įvairių tautybių žmonių problemas. Man malonu, kad mano kolegos išrinko mane. Nuo 2003 m. jau dešimt metų dalyvauju Tautinių bendrijų tarybos veikloje. Pastaruosius trejus metus buvau pirmininko pavaduotoja. Turėjau galimybę stebėti ir mokytis kaip

dirbo kiti iki manęs buvę pirmininkai. Tautinių mažumų veikloje dalyvauju nuo Atgimimo laikų. Todėl norėtu si panaudoti visą 20 metų Tautinių bendrijų tarybos veiklos patirtį. Tačiau laikas bėga, pasaulis keičiasi ir mes turime keistis. Turime surasti kitų priemonių mūsų veikloje. Sakyčiau, gal daugiau analitinių. Reikėtų glaudesnio bendradarbiavimo su tais Tautinių bendrijų tarybos nariais, kurie dirba LR Seime, visuomeninėse organizacijose, savivaldybėse. Visų narių gabumai ir patirtis svarbūs bendram darbui. Taip pat reikėtų kviešti įvairių sričių specialistus sprendžiant mus dominančias problemas.

- Ką manote daryti, kad apie tautinių bendrijų, Tautinių bendrijų tarybos veiklą daugiau žinotų plačioji visuomenė, kas labai svarbu siekiant tarpetninės darnos, tolerancijos daugiakultūroje valstybėje?

- Reikėtų skleisti daugiau informacijos apie tautinių bendrijų tarybos veiklą, tampriau bendradarbiauti su rašytojais, žurnalistais, rašančiais tautinių bendrijų tematika. Būtų prasminga susitikti su Vilniaus universiteto Žurnalistikos fakulteto studentais bei dėstytojais. Manau, įdomu būtų susitikti su LRT tarybos nariu Česlovu Juršėnu ir pakalbėti apie LRT laidas tautinėms mažumoms.

Šiuo metu LRT televizija transliuoja penkiolikos minučių trukmės laidas lenkų, rusų, baltarusių, ukrainiečių ir žydų tautinėms bendruomenėms.

Tuo tarpu neskaitlingos tautinės mažumos, kurioms priklauso totoriai, karaimai, latviai, romai, vokiečiai ir kiti, o iš viso jie sudaro apie 20 tūkst. Lietuvos piliečių, neturi galimybės skleisti informaciją apie save per LRT televiziją. Manau, būtų tikslinga atnaujinti laidas šiai gyventojų kategorijai. Ypač tai aktualu atstovams tų tautų, kurios neturi savo istorinės tėvynės kaip, pavyzdžiui, romai, karaimai.

I. Valantinaitė apdovanota premija už tautinę toleranciją

Kultūros ministerijos 2012 m. premijų laureatais tapo 20 kultūros ir meno kūrėjų. Tarp jų – poetė ir žurnalistė Indrė Valantinaitė. Ji premija apdovanota už tautinę toleranciją.

Laidose – kultūrų įvairovė

I. Valantinaitė yra TV kanalo „Penki TV“ kas savaitę pasirodančios laidos „Kultūra per „Penki TV“ vedėja ir prodiuserė.

„Tolerancija – tai gebėjimas žvelgti plačiai, priimti įvairovę. Laimingi tie, kurie be išankstinių nuostatų gali pamatyti kitiškumo grožį, atsiverti naujai patirčiai ir tokiu būdu praturtėti. Visada sakiau ir sakau, kad kultūra yra įvairialypė. Todėl savo laidose stengiamės pristatyti kuo spalvingesnę kultūros paveikslą. Žiūrovai jau turėjo galimybę susipažinti su dailininko Rafaelio Chvoleso kūryba, klezmerių muzika, įvairiaučio folkloro festivalio „Pokrovskije kolokola“ („Pokrovo

varpai“) renginiais. Tikiu, kad panašių kultūrinių įvykių laidoje „Kultūra per „Penki TV“ nepristigs ir ateityje“, – sako I. Valantinaitė.

Tikslas – skleisti toleranciją

Nominacija „Už tautinę toleranciją“ siekiama išrinkti ir pagerbti straipsnių, radijo ir televizijos laidų, skatinančių tautinį savitumą, toleranciją tautinėms mažumoms, kovą su tautine, rasine diskriminacija, autorius, savo darbus publikavusius ar skelbusius Lietuvos arba užsienio visuomenės informavimo priemonėse, o taip pat skatinti visuomenės narius būti tolerantiškais kitų tautinių grupių ir asmenų atžvilgiu bei gerbti jų teises.

I. Valantinaitė.

Pirmoji premija „Už tautinę toleranciją“ 2007 m. buvo įteikta Lietuvos radijo ir televizijos žurnalistui Virgijui Savukynui.

2009 m. premija įvertinti žurnalistų Ingos Liutkevičienės („Verslo žinios“) ir Dainiaus Radzevičiaus (Žinių radijas) darbai.

2011 m. premija už tautinę toleranciją įteikta Delfi naujienų portalo žurnalistei Natalijai Zverko.

Papildyta Tautinių bendrijų taryba

Kultūros ministro Šarūno Biručio 2013 m. sausio 22 d. įsakymu papildyta Tautinių bendrijų tarybos personalinė sudėtis. Į Tautinių bendrijų

tarybą įrašytas Daumantas Levas Todešas – Lietuvos žydų bendruomenės tarybos narys.

Dabar Tautinių bendrijų tarybą

sudaro 26 nariai, atstovaujantys dvidešimčiai tautinių bendrijų. Taryba renkama trejų metų laikotarpiui.

TBN inf.

Diskutavo apie tautinės mažumas

Sausio 25 d. Seimo Lietuvos Tarybos salėje vyko Apskritojo stalo diskusija „Tautinės mažumos Lietuvos gyvenime“, kurią surengė Seimo Žmogaus teisių komitetas kartu su Kultūros ministerija.

Diskusijoje dalyvavo Seimo nariai, Tautinių bendrijų tarybos nariai, valstybinių institucijų, nevyriausybinio organizacijų atstovai.

Prie Apskritojo stalo svarstyti du klausimai: Tautinių bendrijų dienos įtvirtinimas Atmintinių dienų įstatyme; Kodėl reikalingas Tautinių mažumų įstatymas?

Diskusijos metu.

Olgos Posaškovos nuotr.

Jonas RUMŠA

Ar minėsime sausio 25-ąją?

Pokalbį trumpu pranešimu pradėjo Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Leonard Talmont. Jis pažymėjo, kad tautinių bendrijų atstovai aktyviai dalyvavo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo, įneša svarų indėlį kuriant ateities valstybę, savo tautine kultūra praturtina visuomenės gyvenimą.

Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkė Audronė Pitrienė renginio dalyviams priminė mūsų šalies Konstitucijos 25, 37 ir 45 straipsnius, kurie piliečiams, priklausantiems tautinėms bendrijoms, užtikrina teisę puoselėti savo kalbą, kultūrą ir papročius, savo tautinės kultūros reikalus, švietimą, labdarą, savitarpio pagalbą tvarkyti savarankiškai ir kt.

Tautinių bendrijų taryba jau nebe pirmus metus siūlo Seimui įteisinti Tautinių bendrijų dieną ir ją minėti sausio 25 d. Ši diena pasirinkta todėl, kad būtent 1323 m. sausio 25 d. Lietuvos didysis kunigaikštis Gediminas išsiuntė laiškus Liubeko, Bremeno, Magdeburgo, Kelno ir kitų miestų piliečiams, kviesdamas pirklius, gydytojus, kalvius, kurpius ir kitų profesijų bei amatų atstovus atvykti į Lietuvą, čia įsikurti su šeimomis ir dirbti. Atvykėliams valdovas žadėjo įvairių privilegijų.

Ši diena – sausio 25-oji – tapo tolerancijos, draugiško Lietuvos tautų sugyvenimo, pagarbos įvairioms kultūroms, tikėjimams simboliu. Beje, kaip pažymėjo ne vienas kalbėtojas, simboliška, kad šis klausimas svarstomas taip pat sausio 25-ąją. Be to, šiemet sukako 690 metų nuo garsiojo kunigaikščio Gedimino laiško parašymo dienos. Ši data laikoma ir Vilniaus įkūrimo diena, nes juose pirmą kartą paminėtas Lietuvos sostinės vardas. Tai jubiliejus. Deja, jis praėjo nepastebėtas. Turint omenyje kaip triukšmingai švenčiami visokių UAB'ų net penkerių metų „jubilėjai“, tai labai keista.

Daugelis Apskritojo stalo dalyvių, tarp jų ir dalyvavę Seimo nariai, pasisakė už tai, kad Tautinių bendrijų diena būtų įteisinta įstatymu ir jau kitamet ją būtų galima minėti. „Yra Žvejų diena, Muitininkų diena, kodėl neturėtų būti Tautinių bendrijų dienos?“ – retoriškai klausė Tautinių bendrijų tarybos pirmininkė Lučija Bartkienė.

Tautinių bendrijų tarybos narė, asociacijos „Romų integracijos namai“ Božena Karvelienė siūlė įteisinti Romų holokausto aukų atminimo dieną – rugpjūčio 2-ąją.

Tiesa, diskusijoje dalyvavęs Seimo narys Rytas Kupčinskas teigė, kad „reikia atsargiai žiūrėti į minėjimus, nes atmintinų dienų ir taip yra daug“.

Remiantis Atmintinių dienų įstatymu, atmintina diena – reikšminga diena, susijusi su esminiais Lietuvos valstybingumo kūrimo ir įtvirtinimo faktais ir (ar) įvykiais, visuotinių vertybių propagavimu, atminimo kultūros ir gyvosios istorijos išsaugojimu. Šiuo metu įstatymas nustato 54 atmintinas dienas.

Bendrijos laukia įstatymo

Apskritojo stalo dalyviai diskutavo, ar reikalingas Tautinių mažumų įstatymas. Praėjo treji metai, kai mūsų šalyje nustojo galioti ankstesnis Tautinių mažumų įstatymas, kuris buvo pirmas tokio pobūdžio teisinis aktas Rytų ir Vidurio Europoje ir buvo laikomas vienas geriausių.

Tautinių bendrijų tarybos nariai Ela Kanaitė, Ruslan Arutiunian, Leonid Tregub, Albert Narvoiš, Marytė Maslauskaitė, Georgios Macukatov, Jelena Berežok ir kiti kalbėjo, kad toks įstatymas labai reikalingas.

Tautinių bendrijų tarybos pirmininkės pavaduotoja Gunta Rone pažymėjo, kad jau buvo daug kalbėta apie tokio įstatymo būtinumą. „Dabar į Lietuvą atvažiuoja daug atstovų iš trečiųjų šalių. Todėl labai svarbu, kad būsime įstatyme būtų apibrėžta, kas yra tautinės mažumos ir kas yra imigrantai. Pavyzdžiui, Vokietijoje yra apibrėžta“, – teigė G. Rone.

L. Bartkienė sakė, kad Tautinių bendrijų tarybos nariai galėtų talki-

ninkauti valstybinėms institucijoms kaip ekspertai dėl imigrantų. Ji taip pat priminė Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) aukštojo komisaro tautinių mažumų klausimais Knuto Vollebeako žodžius, kad Tautinių mažumų įstatymo nebuvimas Lietuvoje sukuria teisinį vakuumą.

Kultūros viceministro Edvardo Trusevičiaus nuomone, įstatymas reikalingas moraliniu ir teisiniu požiūriais. „Moralinė pusė yra ta, kad įstatymas buvo, o dabar jo nėra. Įstatymas reikalingas ir teisiniu aspektu. Lietuva yra ratifikavusi Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją, kuri turi viršenybę prieš nacionalinius

teisės aktus. Joje, be kita ko, leidžiama įteisinti dvikalbius vietovardžių, gatvių pavadinimus. Šios nuostatos turi būti įrašytos būsimame įstatyme. Jame taip pat reikia apibūdinti tautinės mažumos sąvoką“, - pažymėjo viceministras.

A. Pitrenienė teigė, kad visos nuostatos, kurias siūloma įtvirtinti Tautinių mažumų įstatyme, įeina į kitus įstatymus. „Įteisinti jas dar kartą – tai būtų pasikartojimai“, – sakė Seimo narė.

Kaip teigė Seimo narė Dalia Kuodytė, tas vienas įstatymas visko neišspręs. „Reikia identifikuoti atskirų bendrijų problemas ir jas spręsti“, - pažymėjo D. Kuodytė.

Įvardinti konkrečias savo bendruomenių problemas Tautinių bendrijų tarybos narius kvietė ir Seimo narys Vytautas Juozapaitis. „Įvardinkite konkrečius faktus, situaciją, nuo kurios jus reikia ginti. Prieš kalbant apie įstatymo reikalingumą, tikslinga apibrėžti problemas, nes dabar susidaro įspūdis, kad įstatymas reikalingas vienai bendruomenei“, - sakė V. Juozapaitis.

Apibendrinamas pokalbis, L. Talmont sakė, kad diskusija buvo reikalinga ir naudinga. „Aš kaip Žmogaus teisių komiteto pirmininkas pasistengsiu, kad Tautinių mažumų įstatymas būtų priimtas kuo greičiau“, - teigė jis.

Vienoje vietoje – tautinių mažumų kultūros paveldo objektai

Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos iniciatyva išleista kompaktinė plokštelė apie Lietuvoje gyvenančių tautinių mažumų kilnojamojo ir nekilnojamojo kultūros paveldo objektus. Pirmą kartą Lietuvos leidybos ir fotografijos istorijoje publikuojamos panoraminės fotografijos, kuriose įamžinti šalies tautinių mažumų didelės išliekamosios vertės kilnojamojo ir nekilnojamojo kultūros paveldo objektai, taip pat

suskaitmenintas rašytinis dokumentinis paveldas.

Rinkinį sudaro nekilnojamojo sakralinio paveldo, nekilnojamojo kultūros paveldo ir kilnojamojo kultūros paveldo trisdešimt penkių objektų fotografijos. Jos atspindi baltarusių, karaimų, latvių, rusų, totorių, ukrainiečių, vengrų, vokiečių paveldą.

Išraiškingų fotografo Kosto Rimanto Šukevičiaus sukurtų fotopano-

ramų peržiūra yra tarsi virtuali kelionė po Lietuvą.

Be vaizdinės medžiagos, plokštelėje kartu pateikiami informaciniai objektų aprašai lietuvių, lenkų, anglų ir rusų kalbomis.

Kaip pažymima, šis leidinys yra panoraminė fotografijų rinkinio pirmoji dalis. Ateityje ketinama išleisti antrąją dalį, kurioje bus atspindėti Lietuvos lenkų ir žydų kultūros paveldo objektai.

S. Lozoraičio premija – poetei ir vertėjai M. Kontrimaitėi

Sausio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo Konstitucijos salėje vilnietei poetei, vertėjai ir žurnalistei Marytei Kontrimaitėi įteikta 2012 metų Stasio Lozoraičio premija „Kelyje į Vilties Prezidento Lietuvą“.

Premija M. Kontrimaitėi paskirta už drąsios ir aktyvios pilietinės pozicijos publicistinius straipsnius, įvertinant rašytojos ir vertėjos nuopelnus. M. Kontrimaitė yra išleidusi

kelias poezijos knygas, paskelbusi nemažai vertimų iš armėnų, ispanų kalbų. Pernai jai suteiktas Armėnijos Mokslų Akademijos garbės daktarės vardas.

Premijos įteikimo iškilmėse dalyvavo valstybinių institucijų, nevyriausybinių organizacijų, visuomenės atstovai, armėnų diasporos Lietuvoje nariai, M. Kontrimaitės kolegos žurnalistai.

Premijos įteikime dalyvavo ir sveikinimo žodį laureatei tarė Armėnijos ambasadorius Lietuvoje Ara Aivazianas.

S. Lozoraičio premiją Lietuvos žurnalistų draugija įsteigė 1998 m. Kiekvienais metais draugija išrenka labiausiai nusipelnusią metų žurnalistą ar rašytoją. Šiemet premija paskirta penkioliktaji kartą.

TBN inf.

Vilniuje atidengta nauja atminimo lenta baltarusių literatūros klasikui J. Kupalai

Sausio 27 d. Vilniuje ant Vilniaus gatvėje esančio namo, pažymėto 14-uju numeriu, iškilmingai atidengta nauja atminimo lenta baltarusių literatūros klasikui Jankai Kupalai.

Joje lietuvių ir baltarusių kalbomis parašyta: „Šiame name 1914 – 1915 metais buvo laikraščio „Naša niva“ redakcija. Tuo laiku čia gyveno redaktorius, Baltarusijos liaudies poetas Janka Kupala“. Ankstesnė atminimo lenta, atidengta devintąjį praėjusio amžiaus dešimtmetį, laikui bėgant prarado estetinį vaizdą ir tapo netinkama.

Atminimo lenta atidengta J. Kupalos pjesės „Paulinka“ pirmojo spektaklio, kuris vyko Vilniuje, 100-ųjų metinių proga. Šioje pjesėje autorius išjuokė smulkių bajorų gyvenimo būdą, pasipūtimą ir dvasinę menkystę. Jau visą amžių baltarusių klasiko kūrinys vaidinamas įvairiose scenose.

Kalbėdamas atminimo lentos atidengimo ceremonijoje, Lietuvos kultūros viceministras Edvard Trusevič pažymėjo, kad prisimenant bendrą praeitį, aukštinant bendrus tautų didvyrius, įmanoma palaikyti gerus santykius ir ateityje.

„Mums, Lietuvos baltarusiams, tai labai svarbus įvykis, – „Tautinių bendrijų naujienoms“ sakė Lietuvos gūdų visuomeninių organizacijų susivienijimo pirmininkas Roman Voinickij. – Vil-

nius buvo reikšmingas etapas J. Kupalos kūryboje. Čia jis parašė pjesę „Paulinka“, kurios jubiliejų minime. Esame dėkingi Lietuvai už pagarbą baltarusių kultūrai, jos veikėjų atminimo įamžinimui“.

„J. Kupalos kūryba įdomi ne tik baltarusiams, bet ir kitų tautybių žmonėms. Klasiko vardas bus minimas iš kartos į kartą, nes jo nuopelnai ne tik baltarusių, bet ir pasaulinei literatūrai yra nepaprastai dideli“, – sakė Baltarusijos kultūros ministro pavaduotojas Tadeušas Stružeckis.

Vilniaus mokytojų namuose buvo atidaryta paroda „Negėsta žvaigždės danguje“ iš Valstybinio J. Kupalos literatūrinio muziejaus Minske fondų. Tarp jos eksponatų – baltarusių poeto rankraščiai, spausdinti pjesės „Paulinka“ leidiniai, taip pat ir lietuvių kalba, spektaklių fotografijos, kvietimai,

Atminimo lentos J. Kupalai atidengimo ceremonijoje. Baltarusijos ambasadorius Lietuvoje Vladimiras Dražinas (centre), Lietuvos gūdų visuomeninių organizacijų susivienijimo pirmininkas Roman Voinickij (pirmas iš kairės).

lankstinukai, programėlės su artistų autografais, įvairių metų teatrų afišos ir kt. Ekspozicijoje taip pat buvo šios pjesės veikėjų kostiumų eskizai, J. Kupalos eilių, parašytų Vilniuje, autografai, knygos ir kalendoriai, susiję su poeto vardu.

Skambėjo J. Kupalos kūriniai lietuvių, baltarusių, rusų, moldavų, azerbaidžaniečių, kinų kalbomis. Juos skaitė Vilniuje akredituoti užsienio šalių diplomatai. Apskritai baltarusių rašytojo kūriniai išversti į 86 pasaulio kalbas.

Šventinių renginių dalyviams koncertavo Baltarusijos valstybinės filharmonijos folkloro grupė „Kupalinka“, Vilniaus P. Skorinos mokyklos mokiniai.

Atminimo lentos J. Kupalai atidengimo išlaimėse dalyvavo visuomenės, valstybinių institucijų, baltarusių diasporos Lietuvoje atstovai, Baltarusijos pareigūnai, užsienio šalių diplomatai, akredituoti Vilniuje.

Janka Kupala (tikroji pavardė – Ivanas Lucevičius, 1882 – 1942) – baltarusių rašytojas, dramaturgas, žurnalistas, redaktorius.

TBN inf.

Koncertuoja Vilniaus Pranciškaus Skorinos vidurinės mokyklos moksleivės, vadovė mokytoja Valentina Kovalčiuk.

Ninos Šesternikovos nuotraukos

Vilniuje paminėtas pirmosios armėnų spausdintos knygos 500 metų jubiliejus

Gruodžio 15 d. Tautinių bendrijų namų Didžiojoje salėje vyko iškilmingas vakaras, skirtas pirmosios armėnų spausdintos knygos 500 metų jubiliejui paminėti. Į vakarą atvyko Lietuvos armėnų bendruomenės nariai, kitų tautinių bendrijų atstovai, visuomenės veikėjai, mokslininkai.

Jonas RUMŠA

Padėjo išsaugoti tapatybę

1512 m., praėjus tik 60-čiai metų po Johano Gutenbergo spausdinimo mašinos išradimo, Venecijoje vienuolio Hakopo Mehaparto pastangomis buvo išleista 124 puslapių apimties pirmoji spausdinta armėnų knyga „Urbatagirk“ („Penktadienio knyga“). Joje išspausdintos eiliuotos maldos, gedulingos giesmės. Unikalių šios knygos egzempliorių galima rasti Armėnijos ir kitų šalių bibliotekose.

„Kai Europoje plito Renesansas, į Armėniją ir kaimynines šalis traukė Tamerlanas ir Šachas Abasas niokodami ir griaudami viską savo kelyje. Švietimas, kultūra ir literatūra patyrė didžiulį nuosmukį, žmonėms rūpėjo tik tai kaip išgyventi. Armėnai žinojo apie Gutenbergo išradimą ir patikėjo, kad geriausias būdas platinti raštingumą ir gelbėti tautą nuo išnykimo – knygų spausdinimas. Mehapartas ne atsitiktinai savo pirmajai knygai spausdinti pasirinko Veneciją. Vokiečių spaustuvinininko išradimas pasiekė Italiją 1464 m., o 1510 m. Venecijoje jau buvo apie 200 leidyklų, kurios spausdino knygas įvairiomis kalbomis. Veneciją dažnai lankė armėnų pirkkliai, o ir pačioje Venecijoje gyvavo aktyvi armėnų bendruomenė“, - „Tautinių bendrijų naujienoms“ sakė Lietuvos armėnų bendruomenės narys Ruslanas Arutiunianas.

Iki XVI a. pabaigos Venecijoje, Konstantinopolyje, Romoje ir Amsterdamo buvo išspausdinta septynio-

lika armėniškų knygų, o 1512-1918 m. armėnai išspausdino per 20 tūkst. pavadinimų knygų.

„Tai buvo išskirtinis reiškinys civilizacijos istorijoje, kai netekę valstybingumo armėnai išleido tiek daug knygų. Jos labai pasitarnavo tautinei tapatybei išsaugoti“, - teigė R. Arutiunianas.

Knygų šalis

Iškilmingame minėjime Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė Marija Drėmaitė, knygos istorikas Domas Kaunas, poetas Vladas Braziūnas, poetė, armėnų literatūros vertėja į lietuvių kalbą Marytė Kontrimaitė, lietuvių literatūros vertėjas į armėnų kalbą Vahang Grigoryan, Lietuvos karaimų bendruomenės narys Romualdas Špakovskis, Tautinių bendrijų namų direktorė Alvida Gedaminskienė pažymėjo pirmosios armėnų spausdintos knygos reikšmę, armėnų tautos įnašą į pasaulinę kultūrą, knygos svarbą žmonių gyvenime, kalbėjo apie lietuvių ir armėnų tautų kultūrinius, literatūrinius, dvasinius ryšius.

V. Braziūnas Armėniją pavadino knygų šalimi. Jos sostinę Jerevaną UNESCO paskelbė 2012 metų pasauline knygų sostine. Ši nominacija suteikiama nuo 2001 m.

„Tai buvo išskirtinis reiškinys civilizacijos istorijoje, kai netekę valstybingumo armėnai išleido tiek daug knygų. Jos labai pasitarnavo tautinei tapatybei išsaugoti“, - teigė Ruslanas Arutiunianas.

Vladas Uznevičiaus nuotr.

Vakare dalyvavo ir kalbėjo Armėnijos ambasadorius Lietuvoje Ara Aivazianas. Jis už Armėnijos ir Lietuvos ryšių stiprinimą bei plėtrą M. Kontrimaitėi įteikė Armėnijos mokslų akademijos garbės daktaro regalias.

D. Kaunui ir V. Grigoryanui ambasadorius įteikė pirmosios armėnų spausdintos knygos kopijas.

Vakaro dalyviams koncertavo Kauno armėnų bendrijos ansamblis „Hajrenik“ („Tėvynė“).

Renginio metu veikė armėniškų knygų parodėlė. Joje eksponuotos armėnų autorių knygos nuo V a. iki XVIII a., armėnų epas „Dovydas Sasunietis“, išleistas 1939 m. epo 1000-mečio proga, armėnų enciklopedijos, pasakos, Šventasis raštas ir kt., o taip pat lietuvių rašytojo Jono Avyžiaus romanas „Sodybų tuštėjimo metas“ armėnų kalba, išleistas 1981 m.

Duonos šventė Tautinių bendrijų namuose

Vasario 5 d. Tautinių bendrijų namų svetainėje vyko Duonos šventė.

„Lietuvoje ši diena nuo seno turi gilią prasmę. Tą dieną buvo kepama duona, šventinama. Tikėta, kad apėgose pašventinta duona pagelbsti kilus gaisrui, saugo nuo ligų, blogos akies. Vėliau, atėjus krikščionybei, ją imta vadinti šv. Agotos duona. Moterys, išvykstant vyrams į karą, išeinant arti pirmosios vagos, įdėdavo jiems šventintos duonos. Aukštaitijoje sodybose buvo laikomos šv. Agotos statulėlės“, – pradėdama šventę kalbėjo Tautinių bendrijų namų direktorė Alvida Gedaminskienė.

Renginio dalyvius sveikino LR Seimo pirmininko pavaduotojas Petras Auštrevičius, šios, jau antrą kartą organizuojamos šventės iniciatorius ir mecenatas.

Įvairios tautos turi savo mėgstamą duoną. Tačiau visoms tautoms būdingas vienas bendras bruožas – tai didžiulė pagarba ir meilė duonai. Tą vakarą apie duoną buvo pasakyta daug gražių, prasmingų žodžių.

Šventės metu. Kalba Tautinių bendrijų namų direktorė Alvida Gedaminskienė. Kairėje – LR Seimo pirmininko pavaduotojas Petras Auštrevičius. Vlado Uznevičiaus nuotr.

Skambėjo eilės, liaudies posakiai, dainos apie duoną mūsų kasdieninę. Lietuvos estų, romų, totorių, ukrainiečių, uzbekų, moldavų, baltarusių, latvių, armėnų bendruomenių atstovai pasakojo apie savo tautų duonos

kepimo tradicijas ir papročius, vartojimo ypatumus.

Buvo galima ne tik sužinoti įvairių duonos gaminimo būdų, bet ir čia pat paragauti daugybės kepinių.

TBN inf.

Litvakai Baltarusijoje

Sausio 28 d. Lietuvos žydų kultūros ir informacijos centre atidaryta fotografijų paroda „Litvakų paveldas Baltarusijoje“, skirta Tarptautinei Holokausto aukų atminimo dienai.

Paroda „Litvakų paveldas Baltarusijoje“ atspindi naujausius Lietuvos ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žydų paveldo tyrimus, atliekamus pagal Lietuvos užsienio reikalų ministerijos finansuojamą Vystomojo bendradarbiavimo programą.

Nuo 2006-ųjų metų pradėję inventorizuoti ir dokumentuoti buvusių sinagogų pastatus Baltarusijoje, Vilniaus dailės akademijos ir Baltarusijos valstybinio universiteto dėstytojai bei studentai siekia sukaupti ir palikti

ateities kartoms tai, kas liko iš turtingo litvakų paveldo. Kaimyninių šalių akademinę bendruomenę bendram darbui subūrė Vilniaus žydų kultūros ir informacijos centras.

Lietuvos žydų kultūros ir informacijos centre vykusiame minėjime dalyvavo Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkės pareigas einanti Faina Kukliansky ir bendruomenės nariai, Lietuvos vyriausybės ir kitų valstybės institucijų, visuomeninių organizacijų, Lietuvoje reziduojančių diplomatinės misijų atstovai, akademinės bendruomenės nariai. Minėjimo dalyviai apžiūrėjo „Maliną“ (taip buvo vadinamos žydų slėptuvės gete), jiems buvo pademonstruotas filmas „Štuthofas“.

Lietuvoje plačiai paminėta Tarptautinė Holokausto aukų atminimo diena – sausio 27-oji. Valstybės institucijos, nevyriausybinių organizacijų, mokslo, švietimo ir kultūros įstaigų kartu su Lietuvos žydų bendruomene, Valstybinių Vilniaus Gaono žydų muziejumi, Tarptautinės komisijos nacių ir sovietų nusikaltimams Lietuvoje tirti sekretoriatu, Tolerancijos centrais Vilniuje ir kitose šalies vietovėse, bendradarbiaudami su užsienio partneriais, surengė filmų peržiūras, koncertus, naujų knygų pristatymus, diskusijas istorinės atminties tema, etikos pamokas, moksleivių ir studentų darbų parodas bei kitus renginius, skirtus tarptautinei Holokausto aukų atminimo dienai.

Vieneri Klaipėdos tautinių kultūrų centro metai

Suėjo metai, kai Klaipėdoje pradėjo veikti Tautinių kultūrų centras (toliau – Centras), įsikūręs gražioje uostamiesčio vietoje – Skulptūrų parke. Gera proga pakalbėti apie nuveiktus darbus, sukaupą patirtį, ateities planus. Apie tai pasakoja Centro direktorė Jelena Butkevičienė.

Vietos užtenka visiems

Centras glaudžiai bendradarbiauja su tautinėmis bendrijomis, padeda joms organizuoti renginius, skirtus tradicijoms ir papročiams išsaugoti, tautinėms šventėms. Paminėsiu tik keletą iš daugelio.

Pabaltijo ukrainiečių asociacija pristatė renginių ciklą, skirtą šios tautos tradicijoms, kultūrai ir istorijai: „Velykų tradicijos“, „Ukrainos konstitucijos diena“, „Rudens poezijos vakaras“, „Klaipėdos ukrainiečių bendruomenės kultūriniai ryšiai su etnine tėvyne“. Ukrainiečių tradicinės kultūros ir folkloro klubas „Prosvit“ surengė vakarą „Dainavimo tradicijos ukrainiečių šeimoje“.

Baltarusių bendruomenė „Krynica“ pakvietė savo draugus į tautodailės parodą „Baltarusių namas“,

kurioje buvo eksponuojami seni unikalūs tradiciniai baltarusių tautodailės rankdarbiai, kostiumai. Baltarusių dailininko Michailo Andyko paveiksluose atsispindi graži ir savita Baltarusijos gamta. Baltarusių ansamblio „Kupalinka“ vakaro metu Skulptūrų parkas skambėjo nuo dainų.

Rusų folkloro asociacija „Večiora“ kartu su Centru surengė vakarą – koncertą „Kuzminki“, kurio metu skambėjo archaiškos rusų liaudies dainos, buvo žaidžiami žaidimai.

Pirmą kartą Klaipėdoje buvo surengta latvių asociacijos „Atpūta“ šventė, skirta Latvijos kultūros dienai paminėti. Šventėje dalyvavo etnografiniai ansambliai iš kaimyninės šalies,

veikė latvių tautodailininkės Ingos Viksnos kūrybinių paroda.

Į savo renginius kvietė vietos lenkų, armėnų, azerbaidžaniečių bendruomenės.

Nedideliame mūsų Centre vietos užtenka visiems.

Praėjusių metų rudenį vykęs festivalis „Tautinių kultūrų diena“, kurį rėmė LR kultūros ministerija ir Klaipėdos savivaldybė, miesto bendruomenei pademonstravo, kokią įdomią, įvairiapusę veiklą vykdo tautinės bendrijos. Kai kam buvo naujiena, kad mieste tiek daug tautinių mažumų bendruomenių (apie šį renginį plačiau

J. Butkevičienės nuomone, Klaipėdos tautinių kultūrų centras sėkmingai užpildė ilgą laiką buvusią tuščią nišą miesto daugiakultūrės visuomenės gyvenime.

buvo rašyta praėjusių metų „Tautinių bendrijų naujienų“ ketvirtame numeryje).

Negaliu nepaminėti vakaro, surengto kartu su Lietuvos rašytojų sąjungos Klaipėdos skyriumi. Jo metu skambėjo įvairių tautybių poetų eilės apie gamtą, jausmus, tėvynę, skaitomos gimtąja kalba.

Skyrėme vaikams ir šeimoms

Centro darbo tvarkaraštyje buvo ne vienas renginys, skirtas vaikams. Manome, kad mokyti vaikus pažinti įvairias kultūras, mokyti bendrauti reikia nuo mažens. Taip gimė idėja surengti vaikų festivalį „Draugystės vainikas“. Į Centro kiemėlį sugužėjo daugybė vaikų, atstovaujantys įvairiems kolektyvams. Koncertinėje programoje skambėjo armėnų, baltarusių, rusų dainos. Vaikus ypač nudžiugino specialiai šiai šventei iškeptas didžiulis pyragas.

Pasitinkant miesto jubiliejų, kartu su rusų bendrija „Lada“ surengėme antrąjį tarptautinį festivalį „Gimtieji šaltiniai“.

Pernai pavasarį Centras kartu su Lietuvos istorijos muziejumi ir J. L. Vynerio paramos fondu ma-

Baltarusių bendruomenės „Krynica“ surengtos tautodailės parodos „Baltarusių namas“ kampelis.

Vytauto Petriko nuotraukos

žuosius miesto gyventojus kartu su tėveliais pakvietė į neįprastą renginį. Iš vaikų rankomis Centro meno dirbtuvėse pagamintų paukščių figūrėlių M. Mažvydo parke buvo sukurtas „Paukščių takas – Paukščių alėja“.

Centro pastangomis pirmą kartą Klaipėdoje surengėme „Šeimos, meilės ir ištikimybės dieną“. Į šią šventę susirinko apie 400 įvairių tautybių miesto gyventojų. Dalyvavo tėvai su vaikais, seneliai, tetos ir dėdės, broliai ir seserys. Gausiausia šeima, dalyvavusi renginyje, turėjo net aštuoniolika narių. Kiekvienas dalyvis buvo ne tik žiūrovas, bet ir galėjo dalyvauti įvairiose rungtyse, dainuoti.

Svarbu nepamiršti istorijos

Pernai Klaipėda minėjo savo 760 metų jubiliejų. Tautinės bendrijos, Centras aktyviai dalyvavo renginiuose, skirtuose miesto šventei.

Šalia Centro esančiame Skulptūrų

parke kartu su vokiečių bendruomene organizavome renginį „Senuosius Klaipėdos gyventojus prisimenant“. Buvo prisiminti ir pagerbti senieji klaipėdiečiai, kurie statė ir kūrė miestą. Prie paminklo, skirto jiems atminti, padėtos gėlės. Renginyje dainavo vyrų choras iš Manheimo (Vokietija).

Durys atviros visiems

Centre rengiamos atvirų durų dienos, kurių metu klaipėdiečiai ir miesto svečiai turi unikalią galimybę susipažinti su įvairių tautų tradicijomis, papročiais. Šiam tikslui tarnauja ir kinolektoriumas.

Tautinių mažumų atstovams buvo organizuoti lietuvių kalbos kursai.

Surengėme ne vieną tarptautinį renginį. Pavyzdžiui, mūsų Centre vyko Pasaulinio totorių kongreso vykdomais posėdis, kuriame dalyvavo apie 40 totorių iš ES šalių, Rusijos Federacijos, Baltarusijos. Malonu, kad

svečiai pažymėjo aukštą organizacinę kultūrą.

Mūsų Centre lankėsi musulmonų dvasininkijos atstovai iš Jungtinių Arabų Emyratų, svečiai iš Vokietijos.

Užpildė tuščią nišą

Centro misija – padėti Klaipėdos tautinių mažumų bendruomenėms integruotis į miesto bei šalies gyvenimą, puoselėti gyventojų tautinę toleranciją, daugiataučio miesto įvairių kultūrų tradicijas.

Pirmieji veiklos metai parodė, kad Klaipėdos savivaldybės tautinių kultūrų centras yra aktyvi, iniciatyvi institucija uostamiestyje. Ji sėkmingai užpildė ilgą laiką buvusią tuščią nišą miesto daugiakultūrės visuomenės gyvenime.

Pernai išleistame lankstinuke rašoma apie Centrą ir miesto tautines bendrijas. Tai pirmas mūsų leidybinis projektas.

„Jie išsigelbėjo, nes labai mylėjo gyvenimą“

Tarptautinės Holokausto aukų atminimo dienos minėjime, kuris vyko Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centre sausio 24 d., buvo parodyta naujo dokumentinio filmo „Gyvybės ir kančių duobė“ premjera.

Vienos šeimos istorija

Vienos valandos trukmės filme pasakojama neįtikėtina Kuklianskių šeimos išsigelbėjimo istorija Antrojo pasaulinio karo metais. Filmą pagrištas vienintelio gyvo to laikmečio liudininko – Mošės Kuklianskio – atsiminimais.

M. Kuklianskis – vienas iš trijų Veisiejų vaistininko Sauliaus Kuklianskio ir jo žmonos gydytojos Zinaidos vaikų, karo metais gyvenusių Alytuje. Dramatiškas, praradimais paženklintas šios šeimos gelbėjimosi kelias buvo kupinas pavojaus ir nesiliaujančios kovos dėl išlikimo. 1943 m. vasarį vėl grįžę į Lietuvą, S. Kuklianskis ir jo vaikai Mošė, Ana ir Samuelis pusantų metų slapstėsi Druskininkų apylinkių miškuose, padedant Sventijansko, Gerda-

šių, Vainiūnų, Macevičių ir Bugiedos kaimų gyventojams. Visi Veisiejų gyventojai žydai, tarp kurių buvo daug Kuklianskių giminių, nužudyti 1941-ųjų lapkričio 3-įją Kaktiškėse.

Nors nuo minimų įvykių pradžios praėjo daugiau kaip 70 metų, M. Kuklianskis, gyvenantis šiuo metu Izraelyje, nieko neužmiršo: nei to blogo, tos nepagrįstos neapykantos, to mirties tykojimo ir kvapo kiekvieną akimirka per tuos ilgus trejus metus ir nei to gero, to siekimo padėti, to draugiškumo, tos dvasinės šilumos, kuri suteikdavo vilties bei jėgų, to šelpimo ir, pagaliau, išsigelbėjimo.

„Jie išsigelbėjo, nes labai mylėjo gyvenimą“, – sakė filmo režisierė ir scenarijaus autorė Lilija Kopač.

Filmą taip pat kūrė scenarijaus

bendraautorė ir projekto vadovė Danutė Selčinskaja, operatorius Algis Liutkevičius, montažas – Anatolijaus Tetušino.

Holokausto nevalia pamiršti

Jungtinių Tautų Organizacijos patvirtintą atmintiną dieną pagerbiamos Antrajame pasauliniame kare nacių ir jų talkininkų įvykdytų masinių žudynių aukos, skatinamos švietimo programos, siekiant skleisti tolerancijos idėjas ir ugdyti nepakantumą antisemitizmui.

Pirmą kartą Tarptautinė Holokausto aukų atminimo diena buvo paminėta 2005 m., kai Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja priėmė rezoliuciją ir paragino visas pasaulio šalis kasmet sausio 27-ąją minėti šią dieną. Būtent 1945 m. sausio 27 d. buvo išvaduotas Aušvico lageris Lenkijoje, kuriame naciai sunaikino pusantro milijono žmonių, iš kurių beveik 1,1 milijono – žydų.

TBN inf.

Tautinės mažumos – statistikos veidrodyje

Paskelbti 2011 metų visuotinio gyventojų surašymo rezultatai. Jie apibūdina mūsų visuomenę pagal daugelį rodiklių: lytį, amžių, santuokinę padėtį, išsilavinimą, priklausymą religinei konfesijai ir kt. O kokia gyventojų tautinė sudėtis?

Jonas RUMŠA

Tautybių – daugiau, žmonių – mažiau

Surašymo duomenimis, tautinės mažumos Lietuvoje sudarė 15,8 proc. Skaitlingiausios mažumos yra lenkai ir rusai. Lenkų buvo 6,6 proc., rusų – 5,8 proc. Toliau eina baltarusiai (1,2 proc.), ukrainiečiai (0,5 proc.).

Lentelėje Nr. 1 pateiktos tautinės mažumos absoliučiais skaičiais. Jie liudija, kad per dešimt metų mažėjo visų tautinių mažumų atstovų. Labiausiai sumažėjo latvių, ukrainiečių, vokiečių, estų, žydų ir moldavų tautybių žmonių.

Mažiausiai sumažėjo karaimų, totorių ir lenkų.

Šiek tiek padaugėjo respondentų, nenurodžiusių savo tautybės.

Migracijos procesai lėmė, kad mūsų šalyje padaugėjo įvairių tautybių atstovų, kurių anksčiau nebuvo. Surašymo metu Lietuvoje gyveno 154 tau-

tybių gyventojai, 2001 m. – 115.

Tautiniu požiūriu įvairovė išsiskiria Vilnius. Jame gyveno 128 tautybių gyventojai, Kaune – 85, Klaipėdoje – 77, daugiau kaip 50 tautybių gyventojų buvo Šiauliuose ir Panevėžyje.

Daugiataučiai miestai

Miestams pasaulyje apskritai būdingas daugiatautiškumas. Šį faktą patvirtino ir mūsų šalies gyventojų surašymo rezultatai. Iš lentelės Nr. 2 matyti, kad labiausiai daugiatautiškumu pasižymi sostinė. Tai ilgaamžė Vilniaus tradicija. Šiuo metu jame kitataučiai sudaro 36,8 proc. gyventojų. Toliau eina Klaipėda (26,1 proc.), Kaunas ir Šiauliai (abu po 6,4 proc.). Panevėžyje gyvena 3,9 proc. nelietuvių tautybės žmonių.

Minėtuose miestuose tarp kitataučių daugiausia yra lenkų, rusų, baltarusių ir

Dainiaus Babilo nuotr.

ukrainiečių gyventojų. Tačiau skirtinguose miestuose jie pasiskirstę nevienodai. Vilniuje daugiausia yra lenkų (16,5 proc.), rusų – 12,0 proc. Klaipėdoje didžiausią kitataučių dalį sudaro rusai (19,6 proc.).

Tarp apskričių (žiūr. lentelę Nr.3) labiausiai daugiatautės yra Vilniaus apskritis (40,6 proc. kitataučių), Utenos – 20,9 proc., Klaipėdos – 14,4 proc. Tuo tarpu kitose apskrityse tautinių mažumų atstovų dalis yra nežymi. Visose apskrityse tarp kitataučių daugiausia yra lenkų ir rusų.

Dvi gimtosios kalbos? Taip!

Pirmą kartą per visą surašymo istoriją gyventojai galėjo nurodyti ne vieną, o dvi gimtąsias kalbas.

Vieną gimtąją kalbą nurodė 99,4 proc. šalies gyventojų. Dvi gimtąsias kalbas nurodė 17,2 tūkst. (0,6 proc.) gyventojų, dažniausiai – lietuvių ir rusų, lietuvių ir lenkų, lenkų ir rusų kalbas. Pagal amžiaus grupes daugiausia dvi gimtąsias kalbas nurodė vaikai iki 14 metų amžiaus (2,9 tūkst.) ir 25-34 metų amžiaus suaugę (2,8 tūkst.).

Pagal surašymo duomenis, 41,6 proc. Lietuvos gyventojų, be gimtosios kalbos, moka vieną užsienio kalbą – paprastai rusų, anglų, vokiečių, lenkų. Kas trečias gyventojas (2001 m. kas ketvirtas) nurodė, kad moka dvi užsienio kalbas – dažniausiai rusų ir anglų, rusų ir lenkų, anglų ir vokiečių. Apie tai, kad

Gyventojai pagal tautybę 2001 m. ir 2011 m.

Lentelė Nr.1

Tautybė	2001	2011	Pokytis palyginti su 2001 m., proc.
Iš viso	3 483 972	3 043 429	-12,6
Lietuviai	2 907 293	2 561 314	-11,9
Lenkai	234 989	200 317	-14,8
Rusai	219 789	176 913	-19,5
Baltarusiai	42 866	36 227	-15,5
Ukrainiečiai	22 488	16 423	-27,0
Žydai	4 007	3 050	-23,9
Totoriai	3 235	2 793	-13,7
Vokiečiai	3 243	2 418	-25,4
Romai	2 571	2 115	-17,7
Latviai	2 955	2 025	-31,5
Armėnai	1 477	1 233	-16,5
Azerbaidžaniečiai	788	648	-17,8
Moldavai	704	540	-23,3
Gruzinai	437	372	-14,9
Estai	419	314	-25,1
Karaimai	273	241	-11,7
Kitos	3 517	3 508	-0,3
Nenurodyta	32 921	32 978	0,2

Didžiųjų miestų gyventojai pagal tautybę (proc.)

Lentelė Nr.2

	Iš viso	Lietuviai	Lenkai	Rusai	Baltarusiai	Ukrainiečiai	Kitos
Vilnius	535 631	63,2	16,5	12,0	3,5	1,0	3,8
Kaunas	315 933	93,6	0,4	3,8	0,2	0,4	1,6
Klaipėda	162 360	73,9	0,3	19,6	1,7	1,9	2,6
Šiauliai	109 328	93,6	0,2	4,1	0,3	0,5	1,3
Panevėžys	99 690	96,1	0,2	2,4	0,2	0,3	0,8

moka tris užsienio kalbas, nurodė 6,6 proc. gyventojų (2001 m. – 5 proc.), o keturias ir daugiau kalbų moka 1,3 proc. (2001 m. – 0,8 proc.).

Respondentų buvo klausiama, kokiai religinei konfesijai jie save priskiria. Dauguma šalies gyventojų – 77,3 proc. – yra Romos katalikai, 4,1 proc. – stačiatikiai, 0,8 proc. – sentikiai. Jokiai religinei konfesijai savęs nepriskiria 6,1 proc. gyventojų.

Lietuvos piliečių – absoliuti dauguma

2011 m. surašymo metu gyventojai nurodė 108 skirtingų šalių pilietybes. Absoliuti dauguma (99,8 proc.) šalies gyventojų nurodė turintys vieną pilietybę, tarp jų 99,3 proc. – Lietuvos Respublikos. Dvi pilietybes nurodė turintys 4,1 tūkst. gyventojų.

Čia verta prisiminti, kad savo laiku Aukščiausioji Taryba-Atkuriamasis Seimas priėmė vadinamąjį nulinį Pilietybės įstatymo variantą – visiems pareiškusiems norą kitataučiams, nepriklausomai nuo to, kada ir kokią tikslą turėdami jie atvyko gyventi į Lietuvą, nesvarbu, kiek laiko išgyveno, buvo suteikta Lietuvos pilietybė. Jie, kaip ir lietuviai, tapo Lietuvos Respublikos piliečiais, su lygiomis teisėmis ir pareigomis. Šis humaniškas aktas padėjo išlaikyti politinį stabilumą ir santarvę visuomenėje, išvengti priešpriešos bei įtampų. Absoliuti kitataučių dauguma tada priėmė Lietuvos Respublikos pilietybę. Tai rodė jų lojalumą ir pagarbą mūsų bendrai valstybei, norą susieti savo ir savo vaikų likimą su Lietuva.

Žvilgsnis į praeitį

Pirmą kartą mūsų krašto gyventojų tautinė sudėtis buvo užfiksuota per

pirmąjį visuotinį gyventojų surašymą, vykusį 1923 m. Surašymo metu patys gyventojai pasakydavo kuo jie save laiko. Štai kas šiuo klausimu buvo rašoma knygoje „Lietuvos gyventojų 1923 m. rugsėjo 17 d. surašymo duomenys“: „O dėl Lietuvos piliečių skaidymo tautybėmis, tai reikia turėti galvoje, jog demografijoje tautybės klausimas yra vienas poniausių... Tad paskutiniaisiais laikais prieita išvados, kad geriausias būdas tautybei apibūdinti yra pačių gyventojų apsisprendimas – kuo kiekvienas save laiko. Pirmojo Lietuvos gyventojų surašinėjimo kaip tik ir buvo duota proga tokiu būdu pasisakyti savo tautybę“.

Atkūrus nepriklausomybę Lietuvos gyventojų surašymų nurodymuose buvo rašoma: „Žymima ar įrašoma tautybė, kurią nurodo pats apklausiamasis. Vaiko tautybę nurodo tėvai. Jei tėvai nesutaria dėl tautybės, pirmenybė teikiama motinos tautybei“. Taigi dėl tautybės užrašymo vienalytėse ir mišrioje tautiniu požiūriu šeimose gyventojai apsisprendavo patys.

Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos statistikos tarnybos parengtose rekomendacijose rašoma, kad šalys, kuriose gyvena įvairių kultūrų žmonės, gali pageidauti rinkti informaciją apie gyventojų etninę tapatybę (arba sudėtį), apie gimtąją kalbą, kalbų

mokėjimą ir įgūdžius bei religines bendruomenes ir grupes.

Ar išliks tautybės grafą?

Reikėtų priminti, kad daugelyje Europos ir kitų pasaulio šalių per visuotinius gyventojų surašymus tautybė neužrašoma, rašoma pilietybė arba kilmės šalis. Tiesa, kaimyninėse šalyse tautybė surašymo metu kol kas fiksuojama. Šia proga priminsime, kad tautinių mažumų lyginamoji dalis bendrame gyventojų skaičiuje yra (proc.): Lenkijoje – 6, Lietuvoje – 16, Estijoje – 31, Latvijoje – 38.

Lietuvoje pasirengimo surašymui metu surašymo organizatorių adresu buvo pareikšta aštrios kritikos dėl klausimo apie tautybę įtraukimo į surašymo lapą. Esą žmonės nenorės į jį atsakyti, taip bus pažeidžiamos žmogaus teisės, tautybė – privatus reikalas ir pan.

Surašymas parodė, kad gyventojai suprato tokių duomenų svarbą. Tautybės nenurodė tik vienas procentas respondentų. Taigi tautybių rašymo tradicijos Lietuvoje yra palankios gyventojams, aiškos ir nekelia nesusipratimų. Objektvūs ir jų rezultatai.

Tačiau ar klausimas apie tautybę gyventojų surašymo lapuose išliks ateityje, šiandien niekas negalėtų pasakyti. Asmens dokumentuose, kaip žinoma, tautybė nenurodoma.

Apskričių gyventojai pagal tautybę 2011 m. (proc.)

Lentelė Nr.3

Apskritis	Lietuviai	Lenkai	Rusai	Kiti
Tauragės	98,3	0,1	0,7	0,9
Marijampolės	98,1	0,1	0,7	1,1
Telšių	97,4	0,1	1,4	1,1
Panevėžio	96,4	0,2	2,3	1,1
Šiaulių	95,7	0,1	2,7	1,5
Alytaus	95,3	1,9	1,3	1,5
Kauno	94,4	0,5	3,2	1,9
Klaipėdos	85,6	0,2	10,4	3,8
Utenos	79,1	4,0	12,5	4,4
Vilniaus	59,4	23,0	10,3	7,3

Vengrijos romų jaunimas laužo stereotipus universitetuose

Lapkričio 5 - 8 d. Budapešte buvo surengtas ES programos „Mokymasis visą gyvenimą“ pažintinis vizitas „Romų jaunimo skatinimas mokytis“, kurio pagrindinis tikslas - supažindinti įvairių organizacijų atstovus su Vengrijoje įgyvendinama programa „Romaversitas“. Renginyje buvo pristatyta ir Lietuvos patirtis įgyvendinant tautinių mažumų programas bei Kauno įvairių tautų kultūrų centro projektai. Šį vizitą rėmė Europos Komisija iš programos „Mokymasis visą gyvenimą“, kurią Lietuvoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas.

Dainius BABILAS

Kauno įvairių tautų kultūrų centro direktorius

Pakeitė gyvenimą

1997 m. įkurta programa „Romaversitas“ siekiama skatinti bei motyvuoti romų tautybės studentus, besimokančius šalies aukštosiose mokyklose. Įgyvendinant šią programą Vengrijoje kasmet skelbiami atviri konkursai. Atrinktiems romų tautybės studentams ne tik suteikiama nuolatinė stipendija (apie 370 litų per mėnesį), bet ir užtikrinama platesnė akademinė bei socialinė parama. Pavyzdžiui, suteikiama 300 valandų kalbos mokymui, priskiriami mokytojai bei mentoriai, kurie padeda ne tik pagilinti profesines žinias, bet ir sustiprinti asmeninius įgūdžius. Nuolat organizuojami visų programos studentų susitikimai - savaitgalio seminarai.

Programos organizatoriai teigia, kad stipendija suteikia galimybę daugiau laiko skirti studijoms bei profesiniam tobulėjimui, o mokytojų teikiamos konsultacijos padeda įsitvirtinti

Vizito dalyviai prie romų holokausto aukų atminimui skirto paminklo Budapešte. Dešinėje – Kauno įvairių tautų kultūrų centro direktorius Dainius Babilas. Iš autoriaus asmeninio archyvo.

visuomenėje bei darbo rinkoje. Tačiau net ir tuo neapsiribojama.

Programa „Romaversitas“ kuria naują erdvę socialiniam romų jaunimo gyvenimui. Vizito metu sutikti jaunuoliai tvirtino, jog jiems atvažiavus iš mažų provincijos miestelių į sostinę ir čia sutikus dešimtis kitų romų tautybės studentų, jie buvo priblokšti, nes anksčiau nebuvo įpratę bendrauti su aukštosiose mokyklose besimokančiais tautiečiais. Jie net nežinojo, kad jų yra tiek daug. Bendraminčiai kaip mat suprato jų kasdienes iššūkius, nuolat juos palaikė bei drąsino tobulėti. Ne vienas

prisipažino, kad „Romaversitas“ sukurta bendruomenė tapo jų tvirtu užnugariu ir pakeitė gyvenimą.

Augina naują romų kartą

Šiuo metu „Romaversitas“ programos paramą gauna 50 studentų iš 19 aukštųjų mokyklų. Tai būsimi fizikai, biologai, matematikai, inžinieriai, gydytojai, farmacininkai, teisininkai, sociologai, mokytojai, germanistai ir kt. Vienas jų pasakojo apie tai, kad jam didžiausią susidomėjimą kelia šiuolaikinių robotų akių konstravimas. Paklausus apie tai, ar šie

jauni žmonės priima išipareigojimą pabaigus studijas teikti pagalbą romų bendruomenei, buvo atsakyta, jog svarbiausia yra ugdyti ryžtingus, pasitikinčius savimi ir tapatybės neigiančius savo srities profesionalus. Jie savaime tampa pavyzdžiu kitiems, įgyja bendruomenės pasididžiavimą bei pasitikėjimą, laužo neigiamus stereotipus apie romų tautybės žmones. Noras padėti savo bendruomenei ateina laikui bėgant ir natūraliai. Jauna romų tautybės architektė pasakojo apie savanorišką pagalbą Bereto miesteliui, kur romų tautybės gyventojai buvo sutelkti darbui įrengiant vaikų žaidimų aikšteles, pavėsines ir lietvamzdžius. „Romaversitas“ tarsi augina naują romų kartą, kuri pakeis šiandieninę Vengriją.

Romų gyvenimas iš arčiau

Vizito organizatoriai pasistengė kiek galima labiau parodyti „Romaversitas“ studento kasdienio gyvenimo visumą, todėl neapsiribojo paskaitomis bei seminarais. Dalyviams buvo pasiūlyta nueiti iki romų holokaustui skirtą paminklo, kuris iš tolo atrodo lyg juodas monolitas, o priejus arčiau per siaurus plyšelius atsiskleidžia spindesiu ir išraiškingomis detalėmis. Jis tarsi kviečia iš arčiau pažinti

romų savastis, kylančias iš vidaus.

Kitą dieną visi apsilankė Peterio Pazmano katalikiškame universitete Piliscsaboje, kur mokosi romų tautybės studentai. Vėliau dalyviai buvo pakviesti į romų šeimos namus vakarienei, kad studentų tėvai papasakotų apie jų požiūrį į „Romaversitas“ programą. Romų studentai parodė studiją „Roma Design“, kur jie įsigyja šiuolaikiškų drabužių ar aksesuarų su romų tradiciniais spalvų ir mozaikų akcentais. Vakara buvo pasiūlyta praleisti ne turistams skirtoje aplinkoje, o nuošaliau esančiame restorano rūsyje, kur romų jaunimas kartu su visa bendruomene renkasi pašėlti skambant gyvai romų muzikai.

Remia Švietimo fondas

„Romaversitas“ programa rūpinasi Romų švietimo fondas. Tai didelės apimties organizacija, turinti ne tik kelias dešimtis nuolatinių darbuotojų Vengrijoje, bet ir savo atstovus dar dvylikoje Europos valstybių: Rumunijoje, Serbijoje, Čekijoje, Slovakijoje ir kt. Šis fondas įgyvendina itin plačias tarptautinio lygio veiklas bei didelės apimties projektus, mažinančius romų atskirtį Europos šalių visuomenėse. „Romaversitas“ programai reikalingas lėšas skiria Pasaulio bankas,

įvairūs fondai bei privatūs rėmėjai, kurie turi visas galimybes stebėti jų remiamų romų tautybės studentų mokymosi rezultatus bei pažangą. Romų švietimo fondas nėra finansuojamas Vengrijos vyriausybės, todėl jis nėra priklausomas nuo valstybinių programų. Šio fondo atstovai teigia, jog jų keliama tikslai neapsiriboja valstybių sienomis, o jiems rūpimos romų integracijos bei švietimo problemos yra būdingos visai Europai.

Pristatyti Kauno projektai

Pristatant Lietuvos organizacijų patirtis buvo prisiminti Kauno įvairių tautų kultūrų centro projektai „Romų atgimimo kelias: Čekija – Lietuva“, „Romų švietimas: atidarome duris vaikams“ ir kt. Detaliau buvo kalbama apie bandymus įsteigti romų vaikų sekmadienines mokyklėles, motyvuoti romų bendruomenių lyderius bei paskatinti jaunos žmonės imtis savanoriškos veiklos. Buvo pasidalinta pasiektais rezultatais ir nesėkmų priežastimis.

Po šio vizito planuojama ir toliau plėtoti užmegztus ryšius ne tik su šio renginio organizatoriais, bet ir kitais dalyviais iš Ispanijos, Italijos, Danijos, Nyderlandų, D. Britanijos, Graikijos bei Rumunijos.

Savo diktantą rašė ir „Dačijos“ nariai

Vasario 24 d. į Tautinių bendrijų namus rinkosi Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ nariai rašyti diktanto gimtąja kalba.

„Jei lietuvišką nacionalinį diktantą visi rašė šeštadienį, tai mes diktantą rumunų kalba nutarėme rašyti sekmadienį. Labai džiaugiamės, kad mums pirmą kartą pavyko visai neblogai, diktantą rašė dvylika žmonių. Šį renginį mes skyrėme žymaus poeto Grigore Vieru atminimui“, – „Tautinių bendrijų naujienoms“ sakė „Dačijos“ pirmininkė Lučija Bartkienė.

Diktanto tekstą parinko ir skaitė Moldovos Respublikos kon-

sulas Lietuvoje Viktor Nikolae.

Į renginį atvyko Moldovos Respublikos ambasadorius Lietuvoje Igor Klipii, ambasados darbuotojai.

L. Bartkienė apie Lietuvoje jau šeštą kartą rengiamą Nacionalinio diktanto konkursą ir savo sumanytą rašyti diktantą bendruomenėje gimtąja kalba informavo Moldovos Respublikos ir Rumunijos valstybines institucijas, kuriojančias šių šalių diasporas pasaulyje.

„Tikimės, kad mūsų iniciatyvą ateityje palaikys ir kitos moldavų bei rumunų bendruomenės užsienyje“, – teigė L. Bartkienė.

Į klausimą, ar nebuvo dalyvavusių Lietuvos nacionalinio diktanto konkurse, „Dačijos“ pirmininkė atsakė neigiamai, tačiau neatmetė tokios galimybės ateityje, nes gerai mokančių lietuvių kalbą yra.

TBN inf.

Novrūzas – džiaugsminga, šviesi šventė

Novrūzas išvertus iš persų kalbos reiškia „nauja diena“. Tai Naujųjų metų šventė pagal iranėčių ir tiurkų tautų astronominį saulės kalendorių. Novrūzas – džiaugsminga, šviesi šventė, pažymima pavasario lygiadienio dieną. Ji žymi žiemos pabaigą, pavasario atėjimą, gyvybės sugrįžimą. Novrūzas švenčiamas daugelyje musulmoniškų kraštų. Apie ją ir jos šventimo tradicijas pasakoja Lietuvos uzbekų bendrijos „Pachtakor“ pirmininkė Kuisin-oi Zujienė.

Jonas RUMŠA

Šventės kilmė

„Naujieji metai pagal persų kalendorių prasideda kovo 21 d., kai Saulė pasiekia Avino ženklą. Musulmonų Chidžzi kalendoriaus pagrindas yra metinis mėnulio ciklas. Mėnulio metai yra trumpesni už saulės metus ir sudaro 354 – 355 dienas. Todėl metai po metų saulės kalendorius nukrypsta nuo mėnulio kalendoriaus 11 – 12 dienų“, – Rytų laiko skaičiavimo ypatumus aiškino K. Zujienė.

Jos teigimu, musulmonų metų skaičiavimas pradėtas 622 metais – nuo musulmonų persikraustymo iš Mekos į Mediną. Tokiu būdu pagal persų kalendorių šiame yra 1435 metai.

„Metų pradžia sutampa su astronominiu pavasario lygiadieniu ir švenčiama kasmet tarp kovo 20 d. ir 22 d., tai pavasario atėjimo, gyvybės sugrįžimo šventė“, – sakė uzbekų bendrijos pirmininkė.

Ruošimosi rūpesčiai

„Prieš šventę tradiciškai tvarkomi namai, valomos dulkės, išmetami nereikalingi daiktai, gražinamos skolos, aplinka puošiamą gėlėmis, perkami nauji rūbai“, – apie pasi-

Kuisin-oi Zujienė.

Vlodo Uznevičiaus nuotr.

ruošimo Novrūzui darbus pasakojo K. Zujienė.

O paskutinį senųjų metų trečiadienį, kaip teigė K. Zujienė, švenčiama Čaharšambe Suri diena. Jos metu deginami laužai, simbolizuojantys šviesos pergalę prieš tamsą, dainuojamos dainos, buriama, vaikai lanko namus ir prašo saldumynų.

Kaip atrodo šventinis stalas?

Naujieji metai sutinkami prie šventinio stalo. Ant jo, pasak K. Zujienės, patiekiami septyni patiekalai, kurių pavadinimai prasideda raide S. Kiekvienas šių patiekalų simbolizuoja tam tikrus reiškinius.

K. Zujienė išvardijo Novrūzo šventinio stalo valgius:

sabzeh – lėkštėje sudygę kviečiai, rugiai, lėšiai – atgimimo simbolis; samanu – saldus pudingas iš kviečių gemalų – gerovės simbolis;

senjed – džiovinti siauralapio žilakrūmio vaisiai – meilės simbolis; sir – česnakas – sveikatos simbolis; sib – obuoliai – grožio, geros savijautos simbolis; somaq – žagrenio uogos – saulėtekio spalvos simbolis; serkeh – actas – amžiaus ir kantrybės simbolis.

„Į stalą gali būti patiekiami riešutai, marginti kiaušiniai, baklava. Ant stalo padedama monetų, pastatomi hiacintai, veidrodys, žvakės, indas su auksine žuvele, Šventasis raštas (Koranas, Avesta, Biblija, Tora, Kitab-i-Aqdas) bei poezijos rinkinys“, – sakė K. Zujienė.

Novrūzas atėjo

Atėjus Novrūzo šventei, šeimos nariai keičiasi dovanomis.

„Vėliau prasideda giminių, drau-

gu, kaimynų lankymas. Pirmiausia lankomi vyriausieji šeimos nariai, po trumpų vaišių keliaujama pas kitus. Dažnai norint išvengti ilgų kelionių surengiama bendra giminės iškyla“, - apie Novrūzo šventimo tradicijas pasakojo K. Zujienė.

Tačiau linksmybės dar nesibaigia. Kaip teigė K. Zujienė, tryliką dieną po Novrūzo minima Sizdah Bedaz diena – „praleisti bėdas“.

„Kadangi tikima, kad skaičius 13 lemia chaosą ir nesėkmes, tai šią dieną stengiamasi praleisti linksmai –

grojant, dainuojant, pokštaujant, iškylaujant. Į tekantį vandenį išmetami sudaiginti grūdai – tikima, kad taip simboliškai išvalomi namai nuo demonų“, - sakė K. Zujienė.

Kaip ji teigė, Novrūzo šventimo papročiai įvairiuose kraštuose skiriasi, bet esminiai šventės elementai yra vienodi.

Nematerialaus paveldo dalis

2010 m. Novrūzą, kaip trijų tūkstančių metų tradiciją turinčią pavasario šventę, UNESCO įtraukė į pa-

saulio nematerialaus paveldo sąrašą. Nuo to laiko kovo 21 d. minima kaip Tarptautinė Novrūzo diena. Daugelyje Rytų šalių ši diena yra nedarbo diena. O Vidurinių Rytų šalyse Novrūzo proga skelbiamos nuo keturių dienų iki savaitės trukmės nedarbo dienos.

Novrūzas kaip valstybinė šventė pažymimas Azerbaidžane, Tadžikistane, Kirgizstane, Turkmėnistane, Uzbekistane, Kazachstane, Turkijoje ir kitose šalyse, o taip pat Rusijos Totorijos, Baškirijos, Dagestano respublikose bei kituose regionuose.

NAUJIENOS, ĮVYKIAI, FAKTAI

Nauja knyga apie totorius istorijoje ir kultūroje

Vasario 20 d. Lietuvos mokslų akademijos Didžiojoje salėje vyko knygos „Lietuvos totoriai istorijoje ir kultūroje“ sutiktuvs. Knygos autoriai – dr. Adas Jakubauskas, žurnalistas Galim Sidtykov, dr. Stanislav Dumin, o ją išleido Lietuvos totorių bendruomenių sąjunga. Tai antrasis, pataisytas ir papildytas to paties pavadinimo knygos leidimas. Pirmoji išleista 2008 m.

Lietuvos totoriai – unikali etninė totorių grupė, apsigyvenusi Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje daugiau nei prieš 600 metų – XIV-XV amžiuose.

Šioje knygoje pateikiami trumpi žymių Lietuvos totorių, palikusių ryškų pėdsaką Lietuvos, Lenkijos, Rusijos, Baltarusijos ir kitų šalių istorijoje bei kultūroje, gyvenimo aprašymai.

Antrasis leidimas žymiai skiriasi nuo pirmojo savo apimtimi ir iliustracijų skaičiumi. Jeigu pirmajame buvo išspausdintos 96 asmenų biografijos, tai šiame pridėtos dar 116 totorių, pasižymėjusių įvairiose veiklos srityse, biografijos, iš viso 202. Tekstas pateikiamas lietuvių ir rusų kalbomis.

Dar vienas charakteringas štrichas. Pirmajame leidime buvo išspausdinta tik vienos moters biografija. O šiame leidime pristatoma daug praeityje nusipelnusių totorių moterų.

Knygos „Lietuvos totoriai istorijoje ir kultūroje“ autoriai (pirmoje eilėje iš kairės) – Galim Sidtykov, dr. Adas Jakubauskas, dr. Stanislav Dumin.

Jonas Paršeliūno nuotr.

Antrajame leidime žymiai daugiau ir įvairesnių iliustracijų.

Knygos sutiktuvsė kalbėję prof. Antanas Tyla, prof. Libertas Klimka, dr. Rimantas Miknys ir kiti pažymėjo didelį totorių vaidmenį Lietuvos ekonominiame ir kultūriniame gyvenime, šios bendruomenės lojalumą valstybei, kurioje apsigyveno, jos organizuotumą, sugebėjimą išsaugoti savo tikėjimą, tradicijas ir papročius istorinių išbandymų akivaizdoje.

Pirmasis knygos leidimas pernai išleistas Lenkijoje. Pastarąjį leidimą, kaip sakė vienas iš jos autorių dr. A. Jakubauskas, ketinama išversti

ir išleisti anglų kalba. O ateityje dienos šviesą turėtų išvysti ir Lietuvos totorių enciklopedija.

Knygos sutiktuvės pradėjo totorių folkloro ansamblis „Ilsum“, padainavęs keletą dainų. Pabaigoje koncertavo operos solistė, 2010 metų Lietuvos televizijos muzikinio projekto „Triumfo arka“ nugalėtoja Lilija Gubaidulina.

Į knygos sutiktuvės susirinko gausus būrys mokslininkų, visuomenės veikėjų, tautinių bendrijų atstovų, vilniečių. Beveik keturių šimtų vietų Mokslų Akademijos salė buvo pilnutėlė.

TBn inf.

Monografijoje – karaimų gyvenimo atspindžiai

Dr. Halina KOBECKAITĖ

Praėjusiais metais Lenkijos Respublikos Seimo Tautinių ir etninių mažumų komisija išleido monografiją „Karaimai“*. Tai trečioji serijos, pristatančios tautines ir etnines mažumas Lenkijoje, knyga. Dvi pirmosios, laikantis abėcėlinio pirmumo, buvo skirtos Lenkijoje gyvenantiems baltarusiams ir čekams.

Kaip pažymi įvadiniam straipsnyje minėtos Seimo komisijos sekretorė ir šios knygos redaktorė Beata Machul-Telus, karaimai šiandien gyvena Varšuvoje ir jos priemiesčiuose, Vroclave, Krokuvoje, Opolėje ir Gdanske (kartu su Gdyne bei Sopotu). Pagal visuotinį 2002 m. gyventojų surašymą karaimų tautybę deklaravo 43 Lenkijos piliečiai, tačiau, anot Lenkijos karaimų organizacijų, jų turėtų būti daugiau. Šie skirtingi skaičiavimai susidaro, kaip rašo Įvado autorė Beata Machul-Telus, dėl to, kad remiamasi nevienodais tautiškumo apibrėžimo kriterijais.

Monografiją sudaro dešimt straipsnių, kuriuos parašė profesionalūs Lenkijos istorikai, kalbininkai, Lenkijos ir Lietuvos karaimų organizacijų vadovai bei visuomenės veikėjai.

Pirmajame monografijos straipsnyje, kurio autorius Varšuvos universiteto profesorius Janas Tyškievičius (Jan Tyszkiewicz), nagrinėjami karaimų bendruomenės atsiradimo ir gyvenimo Lenkijos-Lietuvos valstybių teritorijoje iki XV a. pabaigos ir jų ryšių su Krymo tėvynainiais klausimai.

Antrojo straipsnio autorius Krokuvos Jogailos universiteto adjunktas, habilituotas daktaras Stefan Gonsiorovskis (Stefan Gąsiorowski)

aprašo karaimų bendruomenių gyvenimą Lietuvos ir Lenkijos teritorijose XVI-XVIII a.

Trečią straipsnį, irgi priskirtiną istorinei monografijos daliai, nagrinėjančią karaimų bendruomenės gyvenimą jau artimesniu mums laikotarpiu, t.y. tarpukariu, Antrojo pasaulinio karo metais ir po karo, parašė Lenkijos karaimų religinės sąjungos pirmininkas prof. Šymonas Pileckis (Szymon Pilecki). Nuo dviejų pirmųjų šis skiriasi tuo, kad autorius pats buvo įvykių liudininku. Todėl aprašomas laikotarpis virsta „gyvą istoriją“, išgyventa ir iškentėta, nestokojančia, kaip pažymi Įvado autorė, autentiškumo ir sentimentų.

Šio straipsnio temą papildė ir pratęsė Lenkijos karaimų sąjungos pirmininkės Mariolios Abkovič (Mariola Abkowicz) rašinys, kuriame ji apžvelgia karaimų bendruomenės Lenkijoje gyvenimą nuo 1945 m., kai ten persikėlė dauguma Haličo ir Lucko bei nedidelė dalis Vilniaus ir Trakų karaimų, iki šių dienų. Ypač daug dėmesio ji skiria prof. Ananjašo Zajončkovskio (Ananjasz Zajczkowski) pastangoms sukurti organizaciją, kuri atstovautų nuo prieškarinio Lenkijoje gyvenusius ir naujai atvykusius, įvairiuose Lenkijos miestuose apgyvendintiems tautiečiams. Nepaisant sudėtingų peripetijų, asmeninių ambicijų ir griežtos valdžios priežiūros, nepaisant gana greito didelės bendruomenės dalies „išstipimo“ aplinkoje, Karaimų religinei sąjungai ir jos vadovybei pavyko organizuoti viešą karaimų bendruomenės gyvenimą Lenkijoje. Jos tęstinumą šiandien užtikrina prof. Šymono Pileckio (Szymon Pilecki) vadovaujama Lenkijos karaimų religinė sąjunga ir Mariolios Abkovič (Mariola Abkowicz) vadovaujama Lenkijos karaimų sąjunga,

apie kurios veiklą ji gana plačiai rašo savo straipsnyje.

Lenkijoje, ypač Varšuvoje, nuo XIX a. vidurio iki mūsų dienų gyvenusius karaimų buvimą nagrinėja ir abiejų Lenkijos karaimų organizacijų valdybų narys Adamas Dubinskis (Adam Dubinski) straipsnyje „Karaimai ir jų kapinės Varšuvoje“. Šiame rašinyje lyg istoriniame veidrodyje atsispindi į Varšuvą įvairiais keliais ir tikslais atvykusių Krymo ir Lietuvos karaimų likimai, jų tarpusavio ryšiai ir saitai su savo kilmės bendruomenėmis, pastangos atidaryti Varšuvoje atskiras karaimų kapines. Autorius taip pat pateikia labai detalų palaidotų Varšuvos karaimų ir kitose miesto kapinėse asmenų ir jų trumpų biografijų sąvadą, kuriuo remiantis galima atsekti žmonių šeimyninius bei giminystės ryšius.

Kaip rašo Įvado autorė, kiti straipsniai „rodo karaimus per kultūros ir meno vystymosi prizmę“. Krokuvos Jogailos universiteto Vengrų filologijos katedros asistentas tiurkologas dr. Michalas Nemethas (Michał Németh) pateikia plačią karaimų kalbos dialektų funkcionavimo ir jų tyrimų bendrą aspektą tiurkų kalbų arsenale panoramą istoriniu aspektu bei daug dėmesio skiria nūdienos kalbos būklės problemoms. Straipsnio pabaigoje, atsižvelgdamas į tai, kad, mokančių ir vartojančių karaimų kalbą asmenų skaičius mažėja, autorius siūlo sukurti instituciją (gal panašią į Valstybinę lietuvių kalbos komisiją), kuri rūpintųsi karaimų kalbos norminimu, jos išsaugojimu ir populiarinimu.

Lietuvos muzikos ir teatro akademijos docentė, Lietuvos karaimų kultūros bendrijos pirmininkė dr. Karina Firkavičiūtė straipsnyje „Muzika karaimų kultūroje“ analizuo-

ja karaimų liturginės, paraliturginės ir pasaulietinės muzikos bei folkloro ypatumus, pažymi, jog būtina fiksuoti ir išsaugoti šį unikalų kultūros paveldą, kaip vieną iš svarbiausių karaimų tautinio tapatumo elementų.

Labai įdomi ir vertinga medžiaga pateikiama Opolės universiteto istoriko dr. Mariušo Paveleco (Mariusz Pawelec) straipsnyje „Karaimikos tema lenkų kultūroje ir moksle“. Jis detalai aptaria ne tik karaimų dailės, architektūros, rankdarbių ypatybes, bet ir įvairiais pjūviais labai kruopščiai nagrinėja karaimikos temą Lenkijos literatūroje, kalbotyroje, antropologijoje, etnografijoje, istoriografijoje, religijotyroje.

Karaimų tautinio tapatumo, savo gimtosios kalbos, tautos kultūros ir istorijos klausimais domėjosi ne tik mokslininkai „iš išorės“, bet ir patys karaimai. Šį susidomėjimą tarp Trakų, Vilniaus ir Haličo-Lucko karaimų

ypač paskatino Lenkijos orientalistų dėmesys karaimų kalbai. Karaimams tiurkologams, kilusiems iš šių vietovių, kurie ne tik nagrinėjo savo gimtąją kalbą ir kultūrą, bet ir sukūrė profesionalią Lenkijos tiurkologijos mokyklą bei įvairias šios srities akademines institucijas, skirtas Varšuvos universiteto tiurkologės, vertėjos Anos Akbikė Sulimovič (Anna Akbik-Sulimowicz) straipsnis „Lenkijos tiurkologai karaimai. Nuo mokslinių tyrimų objekto prie subjekto.“

Tarp aukščiau minėtų straipsnių, kurie daugiau susiję su praeities palikimo analize, išsiskiria Lenkijos Mokslų akademijos darbuotojo dr. Liongino Gračiko (Longin Graczyk) straipsnis „Karaimai – reali bendruomenė virtualiame tinkle“. Atlikęs įvairių virtualių mažų etninių grupių internetinių svetainių analizę ir sociologines apklausas, autorius prieina išvados, kad moderniosios

technologijos leidžia toms mažoms grupėms kurti naujus bendruomenių modelius ir tampa savotiška jų naujo egzistavimo forma.

Knygoje taip pat išspausdinta keliolika juodai baltų ir spalvotų fotografijų. Jose – žymūs karaimai, šventovės, svarbūs Lenkijos-Lietuvos karaimų bendruomenės gyvenimo įvykiai.

Lenkijos karaimų religinės sąjungos ir Lenkijos karaimų sąjungos vadovų bei aktyvių jos narių, sugėbusių suburti tokį gausų autoritetingų mokslininkų būrį, dėka turime solidžią akademinę monografiją, atskleidusią plačią Lietuvos-Lenkijos arba Lenkijos-Lietuvos karaimų bendruomenės gyvenimo paletę tiek istoriniu, tiek nūdienos gyvenimo ir jo įvairių aspektų požiūriu.

**Karaimi. Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa, 2012, 254 p.*

PRO MEMORIAM

Netekome bičiulio ir lyderio

Kalbėti paguodos žodžius, kada miršta tau artimas žmogus, visada sunku. Bet ypač sunku tai daryti, kada mirtis ateina netikėtai, juo labiau, kada ši mirtis yra smurtinė...

Nėra daugiau mūsų Romano – linksmo, žvalaus, kupino jėgų ir neišsenkančios energijos lyderio. Nėra

pirmosios baltarusių organizacijos Lietuvoje – „Siabrynos“ klubo – vadovo, Lietuvos gudų visuomeninių organizacijų susivienijimo prezidento...

Nėra ir niekada daugiau nebus.

Nuo dabar jis pasiliks tikrai mūsų atmintyje ir mūsų širdyse.

Romanas mokėjo juoktis kaip niekas kitas, mokėjo laiku ir vietoje pasakyti aštrų žodį, sutaisyti nesutariančius, suvienyti aplink save vienminčius taip, kaip mokėjo daryti tikrai jis. Romanas mokėjo suvienyti skirtingo amžiaus, įsitikinimų, socialinės padėties ir profesijų žmones. Su kiekvienu jam pavykdavo rasti bendrą kalbą ir savitarpio supratimą.

Romanas buvo žodžio žmogus ir kiekvieną pradėtą darbą baigdavo. Baltarusių dainos festivalis, Koliada, Kupolė... Kaip gi dabar be jo?

Žinoma, šventės vyks ir ateityje. Kaip ir anksčiau skambės Lietuvoje

ir baltarusių kalba, ir daina. Tikrai, deja, jau be jo...

Dėl Romano Voinickio mirties nuoširdžiai užjaučiame jo šeimą ir artimuosius. Jiems yra sunkiausia. Giliai liūdime ir tariame jiems palaikymo ir paguodos žodžius.

Reiškiame užuojautą baltarusių organizacijoms, kurioms vadovavo Romanas, kolegoms, su kuriais jis ilgus metus kartu dirbo, kaimynams, pažįstamiems, visiems, kurie pažinojo, vertino ir gerbė velionį.

Lietuvos baltarusiai

Dėl Tautinių bendrijų tarybos pirmininkės pavaduotojo, Lietuvos gudų visuomeninių organizacijų susivienijimo prezidento Romano Voinickio mirties užuojautą jo šeimai, artimiesiems ir Lietuvos baltarusių bendruomenei pareiškė Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Tautinių bendrijų taryba, Tautinių bendrijų namai.

Latvijos rusai pase galės įrašyti savo tėvavardį

Latvijos rusams leista savo pase įrašyti tėvavardį. Atitinkamą sprendimą priėmė Administracinis teismas.

Teismas nagrinėjo šalies gyventojų, kuris siekė, kad pase būtų nurodytas jo tėvavardis, ieškinį. Pilietybės ir migracijos reikalų valdyba atsisakė įvykdyti šį prašymą. Tada pilietis kreipėsi į teismą.

Ieškovo interesams atstovaujantis

teisininkas pažymėjo, kad Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencija, pasirašyta Latvijos, numato, kad pase įrašomas pilnas jo savininko vardas (jeigu kalbama apie rusus, tai į šią sąvoką įeina ir tėvavardis).

Teismas sutiko su tokia pozicija. Jo sprendimo Pilietybės ir migracijos reikalų valdyba neskundė.

Pagal įstatymą Latvijos pasuose

rusiški vardai ir pavardės įrašomi vadovaujantis latviška rašyba (pavyzdžiui, Ivans Ivanovs). Tiesa, paso savininkas turi teisę į dokumentą įrašyti taip pat originalią vardo versiją lotyniška abėcėle (Ivan Ivanov).

Dabar, remiantis teismo sprendimu, Latvijos paso savininkas gali į dokumentą įrašyti ir savo tėvavardį lotyniškais raidėmis.

Virtuvė vienija tautas

Baigiantis naujametinėms šventėms Estijos sostinėje Taline vyko projekto „Virtuvė vienija tautas“ baigiamasis renginys. Jis buvo skirtas gaminti šaltieną. Ją ruošė gyvenantys šioje šalyje ukrainiečiai, baltarusiai ir, žinoma, estai. Renginio dalyviams

buvo aiškinama, kaip šaltieną gamina ukrainiečiai, estai, baltarusiai, kaip ją reikia patiekti į stalą.

Dar anksčiau tokių susitikimų prie virtuvės stalo dalyviai susipažino su dešrų gamybos iš kraujo ir mėsos nacionaliniais ypatumais.

Projektas „Virtuvė vienija tautas!“ buvo vykdomas nuo 2012 m. balandžio iki 2013 m. sausio. Jį palaikė Trečiųjų šalių piliečių integracijos Europos fondas, Integracijos ir migracijos „Mūsų žmonės“ fondas (MISA), Estijos kultūros ministerija.

Vengrų kalbai Ukrainos Užkarpatėje suteiktas regioninės kalbos statusas

Pernai gruodžio mėnesį Ukrainos Užkarpatės srities Vynohradivo rajone vengrų kalba pripažinta regionine kalba. Nuo šiol visi informaciniai ženklai ir lentelės šiame regione bus dubliuoti vengrų kalba. Vengrai šiame rajone sudaro 26 proc. gyventojų.

Atitinkamas sprendimas buvo priimtas Ukrainos vengrų partijos bei Ukrainos demokratinės vengrų partijos iniciatyva.

Ukrainos įstatymas „Dėl kalbų politikos pagrindų valstybėje“, kuris įsigaliojo 2012 m. rugpjūtį, numato

oficialios dvikalbystės galimybę vietovėse, kur tautinės mažumos sudaro 10 proc. gyventojų. Anksčiau vengrų kalba tapo regionine kalba Užkarpatės Berehovo rajone, kuriame vengrai sudaro 76 proc. gyventojų.

S U M M A R Y

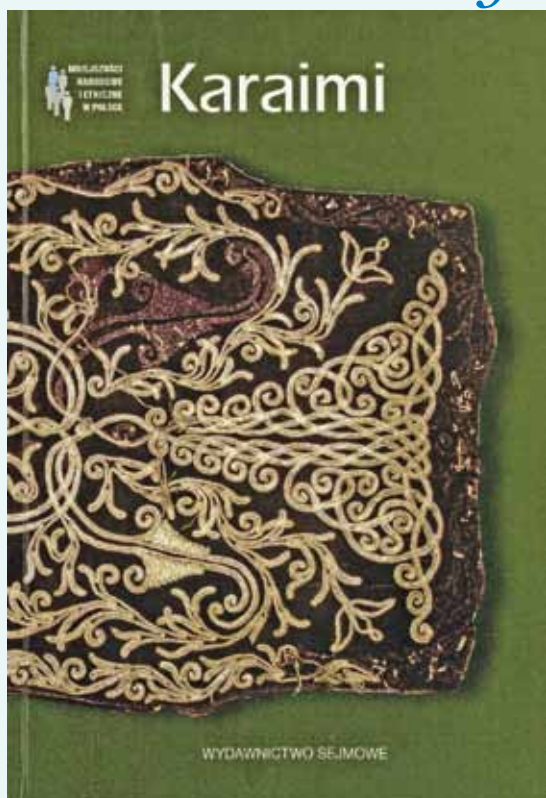
The Year 2013 Was Announced the Year of Remembrance of the Vilnius Ghetto. On 17 January, Seimas adopted a Resolution on 2013 as the Year of Remembrance of the Vilnius Ghetto. Bearing in mind that September 2013 marks 70 years since the liquidation of the Vilnius ghetto by the Nazis, the Seimas by adopting the Resolution aims to commemorate this day painful both for the state and its people and resolves that 2013 is the Year of Remembrance of the Vilnius Ghetto.

J. Rumša. Discussion on Ethnic Minorities. On January 25 in the Hall of the Council of Lithuania, Seimas held a roundtable discussion ‘Ethnic Minorities in Lithuanian Life’, which was organised by the Seimas’ Human Rights Committee and the Ministry of Culture. Members of Seimas and of the Council of National Communities, also representatives of State institutions and non-governmental organisations took part in the discussion. Two questions were deliberated at the roundtable: establishment of the Day of National Communities in the Law on Memorable Days; and

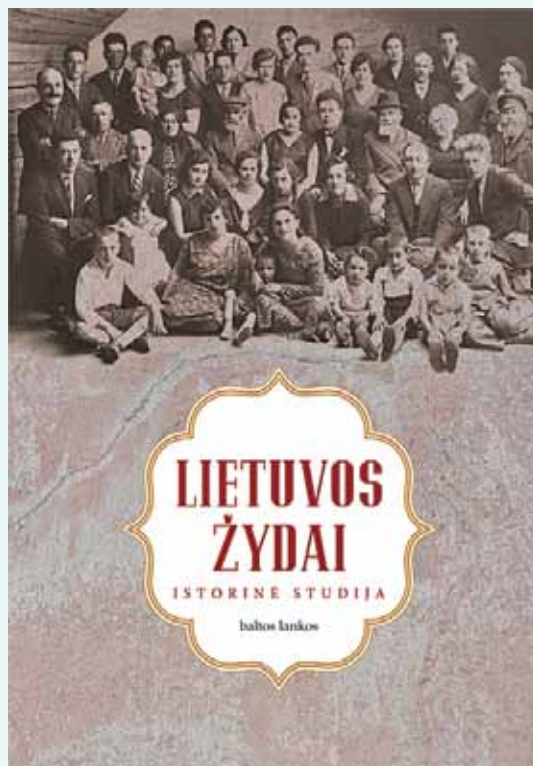
why the Law on Ethnic Minorities is needed?

J. Rumša. Nowruz – a Joyful and Bright Festival. In Persian, Nowruz means ‘The New Day’. This is the New Year festival in solar calendar of Iranian and Turkic peoples. Nowruz is a joyful and bright festival, celebrated on the day of spring equinox. It marks the end of winter and the coming of spring, the return of life. Nowruz is celebrated in numerous Muslim countries. The festival and its traditions are presented by Ms Kuksin-oi Zujienė, the Chair of Uzbek Community in Lithuania ‘Pachtakor’.

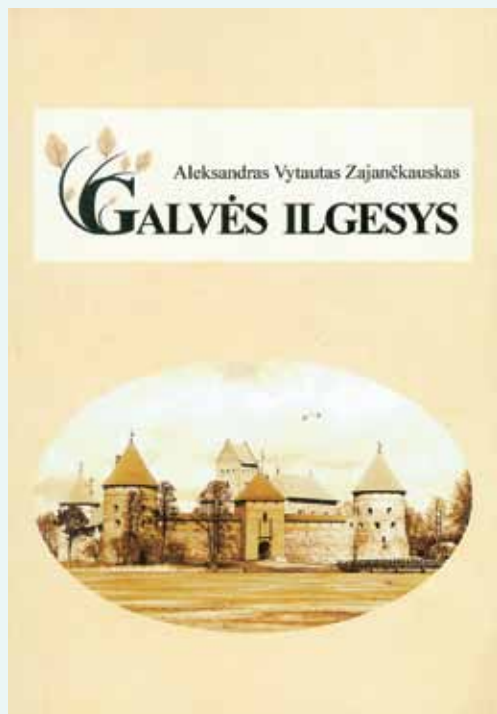
Naujos knygos

Karaimi. Warszawa. Wydawnictwo sejmowe. 2012. 254 p.
p. 18

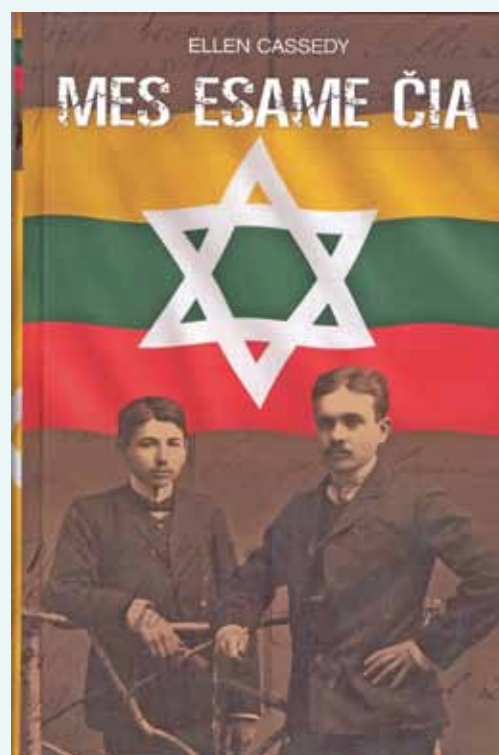

Lietuvos žydai : istorinė studija. Samuel Barnai, Arūnas Bubnys, David E. Fishman ... Sudarytojai Vladas Sirutavičius, Darius Staliūnas, Jurgita Šiaučiūnaitė-Verbickienė. Žemėlapių sudarė Inga Žalalienė. Lietuvos istorijos institutas, Rytų Europos žydų kultūros ir istorijos tyrimų centras. Vilnius. „Baltų lankų“ leidyba. 2012. Vilnius. Petro ofsetas. 567 p., iliustr., faks., portr. + 1 sulankst. žml. lap. Aut. nurodyti antr. lapo kt. pusėje. Santr. angl. Tiražas 1000 egz.

Aleksandras Vytautas Zajančkauskas. Galvės ilgesys. UAB „Pozicija“. 2013. 204 p.

A. V. Zajančkauskas gimė 1933 m. Trakuose. Baigė Gardino pedagoginį institutą, įgijo istorijos mokytojo specialybę. Dirbo įvairiose organizacijose. Yra išleidęs keturis poezijos rinkinius. Jo melodinga, nuoširdi, lyriška poezija džiugina ne tik karaimų bendruomenės narius, bet ir kitus poezijos mylėtojus.

Mes esame čia. Atsiminimai apie holokaustą Lietuvoje. Ellen Cassedy. Iš anglų kalbos vertė Rasa Krulikauskienė. Kaunas. Obuolys. I.e. MEDIA IN-COGNIT. 2013. 336 p., iliustr.

Vasario 5 d. Tautinių bendrijų namų svetainėje vyko Duonos šventė. Tą vakarą apie duoną buvo pasakyta daug gražių, prasmingų žodžių. Skambėjo eilės, liaudies posakiai, dainos apie duoną mūsų kasdieninę. Lietuvos estų, romų, totorių, ukrainiečių, uzbekų, moldavų, baltarusių, latvių, armėnų bendruomenių atstovai pasakojo apie savo tautų duonos kepimo tradicijas ir papročius, vartojimo ypatumus. Buvo galima ne tik sužinoti įvairių duonos gaminimo būdų, bet ir čia pat paragauti daugybės kepinių.

Ukrainietis Michailo Maksymjuk

Armėnų duoną pristatė
Janina Tatol

Romė Božena Karvelienė

Moldavė Lučija Bartkienė.

Latvė Gunta Rone

Baltarusiai Valentina Ivanova (k.), Roman Voinickij, Valentina Kovalčiuk

Estės Tatjana Suvorova (k.),
Siiri Bačiauskienė.

Uzbekė Kuisin-oi Zujienė.

Totorės Fatima Buinovska (k.),
Galina Miškinienė.

